



Her Çocuk Bir Dünya Projesi
**Faaliyet Raporu ve
Saha Araştırmaları**

2018





PROJE ORTAKLARI

Kadir DURAK

Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.
Yönetim Kurulu Üyesi

Ali Recai YERLİKAYA

İkizce Kaymakamı

PROJE EKİBİ

Vedat MACİT

Proje Koordinatörü

Tuğba KONTAŞ AZAKLI

Akademik Danışman

Serdar MACİT

Saha Sorumlusu

Mehmet AZAKLI

Saha Sorumlusu

ARAŞTIRMA EKİBİ

Mükerrem KABATAŞ YILDIZ

Öğretim Görevlisi

Aysun AYDIN

İnsan Hakları Uzmanı



Kasım-2018

Ünye / ORDU



Bu proje
Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.
ve İkizce Kaymakamlığı
ortaklığında gerçekleştirilmiştir.





1.	Önsözler.....	04	4.	Proje Kapsamında Yürütülen Araştırmalar.....	32
1.1.	Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi Kadir DURAK'ın Önsözü.....	04	4.1.	Projeye Dahil Olan Çocukların Gelişimsel Değerlendirmeleri.....	35
1.2.	İkizce Kaymakamı Ali Recai YERLİKAYA'nın Önsözü.....	05	4.2.	Mevsimlik Tarım İşçisi Kadınlar ve Yaşam Koşulları Araştırması.....	39
2.	Her Çocuk Bir Dünya Projesinin Kapsamı.....	06	4.2.1.	Çalışma Grubu.....	40
3.	Proje Kapsamında Yürütülen Faaliyetler.....	10	4.2.2.	Yaşam Pratikleri ve Çalışma Koşulları.....	41
3.1.	Protokolün İmzalanması ve Proje Lansmanı.....	13	4.2.3.	Yaşam Koşulları ve Konaklama Alanları.....	45
3.2.	Proje Eğitimcilerinin Çalıştayı.....	14	4.2.4.	Güvenlik ve Sağlık.....	48
3.3.	Yerel Yöneticilere ve Muhtarlarla Yönelik Paydaş Toplantısı.....	16	4.2.5.	Beslenme Pratikleri.....	49
3.4.	Proje Uygulama Okulunun Hazırlanması.....	18	4.2.6.	Evlilik ve Aile Yaşamı.....	50
3.5.	Mevsimlik Tarım İşçisi Ailelere İlk Temas.....	20	4.2.7.	Çocuk ve Aile.....	53
3.6.	İkizce İlçesinde Mevsimlik Tarım İşçilerinin Tespiti.....	21	4.2.8.	Hayaller ve İhtiyaçlar.....	59
3.7.	Proje Dahil Olan Çocuklara İlişkin Veriler.....	22	4.3.	Mevsimlik Tarım Göçüne Katılan Çocukların Durumu.....	61
3.8.	Çocukların Katıldıkları Kurs ve Aktiviteler.....	23	4.3.1.	Araştırmaya Dahil Olan Çocuklara Ait Demografik Bilgiler.....	62
3.9.	Sağlıklı Beslenme.....	26	4.3.2.	Çocukların Çalışma Deneyimleri.....	63
3.10.	Yerelde Yürütülen Farkındalık Çalışmaları.....	28	4.3.3.	Çocukların Gözünden Yaşam Alanları.....	64
3.11.	Ünye Gezisi ve Piknik.....	29	4.3.4.	Şimdi ve Gelecek Hayalleri.....	66
3.12.	Müfredatın İçeriği.....	30	5.	Sonuç ve Öneriler.....	68
				Kaynakça.....	74





Kadir DURAK

Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.
Yönetim Kurulu Üyesi

Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş. ailesi olarak her yıl farklı bir sosyal sorumluluk projesi ile topluma, üreticilerimize ve bölgemize faydalı olmanın yanı sıra projelerimizin sürdürülebilirliğini sağlamayı hedeflemekteyiz. “Her Çocuk Bir Dünya” adlı projemiz ile fındık tarımında çocuk işçiliğinin önlenmesi için yola çıktık. T.C. İkizce Kaymakamlığı ile ortaklaşa yürüttüğümüz projemizin giderlerinin tamamını kendi öz sermayemizden karşılamış bulunmaktayız.

“Her Çocuk Bir Dünya” adlı sosyal sorumluluk projemiz tamamıyla akademik bir çalışma olup, proje ekibimiz kendi alanında uzman akademisyenler, öğretmenler ve yardımcı personellerden oluşmaktadır.

Projemiz üç temel tema üzerine planlanmıştır.

1. Mevsimlik tarım işçisi olarak İkizce ilçesine gelen 5-14 yaş arası çocukların eğitim ve öğretim faaliyetleri için hazırlanan yaz okulu,
2. Mevsimlik tarım işçisi olarak İkizce ilçesine gelen kadınlar,
3. Mobil Program (İkizce ilçesindeki fındık tarımıyla uğraşan kadınlar).

Projemizin sahada uygulanan projelerden farkı mevsimlik tarım işçisi çocuklar ile yereldeki çocukları bir araya getirerek kültürel kaynaşmayı sağlamamız olmuştur. Aynı zamanda hem mevsimlik tarım işçisi kadınlara hem de yereldeki kadınlara verilen eğitimler ile de çocuk işçiliği konusunda farkındalık oluşturmamız da projemizin özgünlüğünü göstermektedir.

Projenin yaz okulu ayağında İkizce Kaymakamlığı çocuklarımıza bütün teknolojik ve eğitsel ihtiyaç-

larını karşılayacakları bir okul tahsis etmiştir. Yaz okulumuzda farklı bir eğitim programı ve uygulama esnasında farklı yöntem ve teknikler kullanılmıştır. Çocuklarımızın öncelikle olarak gelişimsel taramaları yapılmış ve süreç boyunca kendilerine eğitici ve öğretici bilgiler verilmiş, eğlenceli ve sportif faaliyetler ile de bilişsel gelişimlerine katkıda bulunulmuştur. Yaz okulu boyunca çocukların bütün yiyecek, içecek, sağlık taramaları, sinema, gezi, piknik ve eğitim-öğretim materyalleri gibi bütün ihtiyaçları firmamız tarafından sağlanmıştır.

Saha çalışmalarında mevsimlik tarım işçisi ailelere ve kadınlara çocuk hakları, ayrımcılık eğitimlerinin yanı sıra sağlık, temizlik ve ilk yardım eğitimleri verilmiştir. Sağlık problemi olan mevsimlik tarım işçisi aileler ve çocukları firmamız bünyesinde bulunan Özel Ünye Çakırtepe Hastane’sinde tedavi altına alınmıştır. Saha ziyaretleri esnasında ise kadınlarımıza günlük kişisel ihtiyaçlarını giderebilecek hediye paketleri dağıtılmıştır.

Bugün geldiğimiz noktada; düşünüp hayata geçirdiğimiz tüm projelerimizin ne kadar anlamlı ve yerinde olduğunu görmek bizlere ayrı bir övünç kaynağı olmuştur. Projelerimizi bütün yönleri ile paylaşarak sahada uygulanan diğer projelere de ışık olmaya çalıştık. Sonuç raporlarımızı hem Türkçe hem de İngilizce olarak hazırlayıp ilgili kurum ve kuruluşlara ulaştırdık.

Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş. ailesi olarak fark yaratan, sosyal sorumluluk projelerini yapmaya devam edeceğimizin altını çizerek, “Her Çocuk Bir Dünya” proje ekibimize teşekkür ederim.

Saygılarımla...





İkizce Kaymakamlığı ve Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş. işbirliği ile yürüttüğümüz “Her Çocuk Bir Dünya” adlı projemizin değerlendirme raporunu sizlerin istifadesine sunuyoruz. Gerçekleştirdiğimiz bu projedeki temel gayemiz, çocuk işçiliği konusunda bir farkındalık oluşturmaktı.

Bildiğiniz üzere 2018 yılı devletimiz tarafından Çocuk İşçiliği İle Mücadele Yılı ilan edildi. Biz de organik fındık tarımının oldukça yaygın olduğu İkizce İlçemizde her yıl binlerce mevsimlik tarım işçisi aileyi ağırladığımız gerçeğinden hareketle, bir sosyal sorumluluk hareketi başlattık.

Henüz oyun ve okul çağındaki çocuklarımızın tarla ve bahçelerde bedenlerinin kaldıramayacağı işlerde çalışmasını önlemek, yaz dönemini eğitim, gezi, spor ve kültürel faaliyetlerde geçirmelerini sağlamak hedefi ile yola çıktık.

Bu kapsamda birçok aktiviteyi ve eğitim programını gerçekleştirdik. Aynı zamanda tarım işçilerinin bulunduğu yerlere ziyaretler gerçekleştirerek ailevi ve sosyal konularda bazı bilgilendirmeler yaptık.

Tıbbi taramalar vasıtasıyla sağlık durumlarını takip ederken, onların sorunlarını yerinde dinlemek ve gözlemlemek fırsatı bulduk.

İlk defa yaptığımız bu çalışmadan çok önemli geri dönüşler aldık. Hedefimiz, önümüzdeki yıllarda bu çalışmalarımızı daha kapsamlı ve sistematik hale getirerek sürdürülebilir kılmaktır.

Bu amaçla hazırlanan ve hem bizler hem de bu alanda çalışan akademisyenler, sivil toplum kuru-

luşları, kamu kurumları ve özel sektör için bir örnek teşkil edeceğine inandığım raporun, bu alandaki gerçekleştirilecek ileriki projeler için faydalı olacağı kanaatindeyim.

Son olarak bu projenin hazırlanmasında ve uygulanmasında beraber çalıştığımız, Durak Fındık ailesine, sorumluluk bilinci ve fedakârlıkla görev yapan eğitimcilerimize ve saha görevlilerimize aynı aynı teşekkürü bir borç biliyor, hepinize saygılarımı sunuyorum.



Ali Recai YERLİKAYA
İkizce Kaymakamı



HER
COCUK
BİR
DÜNYA

 **Durak**
HAZELNUTS



2.

**HER ÇOCUK
BİR DÜNYA
PROJESİNİN
KAPSAMI**

2. Her Çocuk Bir Dünya Projesinin Kapsamı

Birleşmiş Milletler 2016 yılında Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Hedefleri belirlemiştir. Diğer bir deyişle Küresel Hedefleri ifade eden Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH), yoksulluğu ortadan kaldırmak, gezegenimizi korumak ve tüm insanların barış ve refah içinde yaşamasını sağlamak için evrensel eylem çağrısı niteliğindedir.

SKH kapsamında ortaya atılan 17 hedeften 15.'si; ortak mirasımızın bir parçası olan doğal yaşam alanları ve biyo-çeşitliliğin kaybını azaltmak için hemen eyleme geçilmesi olarak belirtilirken; 8. Hedef, çocuk işçiliğinin en kötü türlerinin yasaklanması ve ortadan kaldırılmasını güvence altına almak için acil ve etkili önlemler alınması ve 2025'e kadar çocuk işçiliğinin her türünün sona erdirilmesi hedeflerini kapsamaktadır (1).

İkizce İlçesi Ordu'nun en fazla organik fındık tarımının yapıldığı ve organik fındık üreticiliğinin giderek yaygınlaştığı bir bölge olma özelliğine sahiptir. İkizce' de organik fındık tarımı alanı 2010 yılında 5 Bin 312 dekar iken bugün 8 Bin 700 dekara yükseldiği belirtilmektedir (2). Organik tarımda atılan bu adımlar sürdürülebilir tarımsal gelişme için önemli bir gelişim göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte hali hazırda devam eden çocuk işçiliği sorunu hem bir çocuk hakları ihlali olarak karşımıza çıkmakta hem de sürdürülebilir tarımsal gelişme için olumsuz bir etki yaratmaktadır.

Çocuk haklarına dair sözleşmede; çocuğun ekono-

mik sömürüye ve her türlü tehlikeli işte ya da eğitimine zarar verecek ya da sağlığı veya bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ya da toplumsal gelişmesi için zararlı olabilecek nitelikte çalıştırılmasına karşı korunma hakkı koruma altına alınır (3).

Türkiye özelinde 4857 sayılı İş Kanunu'nun 71 ve 85. maddelerine göre 15 yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılması yasaktır. 14 yaşını doldurmuş ve ilköğretimi tamamlamış çocukların hafif işler dışında çalışmaları, 16 yaşını doldurmamış çocukların bazı ağır ve tehlikeli işlerde çalışmaları, 18 yaşını doldurmamış çocukların diğer bazı ağır ve tehlikeli işlerde çalışmaları ile 18 yaşını doldurmamış çocukların çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinde çalışmaları, çocuk işçiliği kapsamındadır (4).

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2012 verilerine göre Türkiye'de yaklaşık 1.000.000 çocuk işçi bulunmakta ve bunların 400.000'i mevsimlik tarımda çalışmaktadır (5). Kalkınma ajansının 2010 yılında Ordu'da yürütmüş olduğu saha çalışmasının sonuçlarına göre fındık hasadında çalışan çocuk işçi sayısı tahmini olarak 42.857 ile 128.571 arasında değişmektedir (6).

En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi'nin imzacısı olan Türkiye, mevsimlik tarım işindeki çocuk işçiliğini de en kötü biçimde çocuk işçiliği olarak kabul etmiş ve 2015 yılına kadar tamamen ortadan kaldırmayı Uluslararası Çalışma





Örgütü'ne (ILO) taahhüt etmiştir (7). Tüm Türkiye'de farklı kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen çalışmalarla çocuk işçiliğinin önüne geçilmesi planlanırken Ordu ilinde önemli bir pilot çalışma yürütülmektedir.

ILO tarafından yürütülen "Mevsimlik Tarımda Çocuk İşçiliği Projesi" 2012 yılında Ordu ilinde başlatılarak tüm Türkiye'ye yayılmıştır (8). Başta en kötü biçimleri olmak üzere çocuk işçiliğinin önlenmesi temel hedefiyle ve bu çerçevede 2018/3 sayılı başbakanlık genelgesi ile 2018 yılı "Çocuk İşçiliği ile Mücadele Yılı" ilan edilmiştir.

Bu doğrultuda çocukların çalışma yaşamına girmelerini önleme veya çalışma yaşamından çekilmeleri temel hedefiyle; eğitim, sağlık, güvenlik, barınma, ulaşım ve diğer tüm hizmetlerin eş güdüm içinde sağlanmasına özen gösterilmesi amaçlanmıştır.

Fındık Hasadı nedeniyle Temmuz-Eylül ayları arası ciddi bir mevsimlik tarım işçisi göçü alan Ordu iline aileleriyle birlikte binlerce çocuk gelmektedir. Mevsimlik tarım göçüne katılan çocuklar tarım işçisi olarak çalışmaları bile bir şekilde; eğitim, sağlık, ekonomik sömürüden korunma, uygun standartta yaşama ve oyun oynama hakkından mahrum olabilmektedir (9). Nisan ayından itibaren okullardan ayrılarak göç yoluna katılan çocukların farklı illerde çadırlarda ikamet ettikleri ve Kasım sonuna kadar okullara gidemedikleri bilinmektedir.

"Çocuk İşçiliği ile Mücadele Yılı" ilan edilen 2018 yılı hasat döneminde Ordu ilinin en büyük organik fındık üretim alanına sahip İkizce ilçesinde ilk kez İkizce Kaymakamlığı ve Durak Fındık ortaklığında fındık tarımında çocuk işçiliğinin önlenmesi amacıyla "Her Çocuk Bir Dünya" adlı bir sosyal sorumluluk projesi yürütülmüştür.

Bu projenin amacı Türkiye'nin çeşitli illerinden Ordu ili İkizce ilçesine fındık hasadı için gelen mevsimlik tarım işçisi ailelerin 5-14 yaş arası çocuklarının gelişimsel ihtiyaçlarının tespit edilerek hasat dönemi boyunca İkizce ilçesinde yaş gruplarına uygun sınıflarda eğitimsel olarak uygun modüllerle desteklenmesi olarak belirlenmiştir.

Ayrıca projeye dahil olan çocuklara sağlık taraması yapılarak sağlık sorunları tespit edilmesi ve gerekli önlemler alınması amaçlanmıştır. Proje kapsamında hem yereldeki hem de mevsimlik tarım göçü ile gelen çocukların annelerine yönelik çocuk işçiliği ile mücadele konusunda farkındalık eğitimleri verilmesi planlanmıştır.

Her çocuk Bir Dünya projesi kapsamında "Çocuk İşçiliği İle Mücadele Programı" na katılan çocuklar, mevsimlik tarım göçü ile İkizce ilçesine gelen kadınlar ve yerelde fındık tarımı yapan kadınlarla yapılan araştırmaların sonuçları bu raporda sunulmuştur.



HER
COCUK
BİR
DÜNYA

 **Durak**
HAZELNUTS

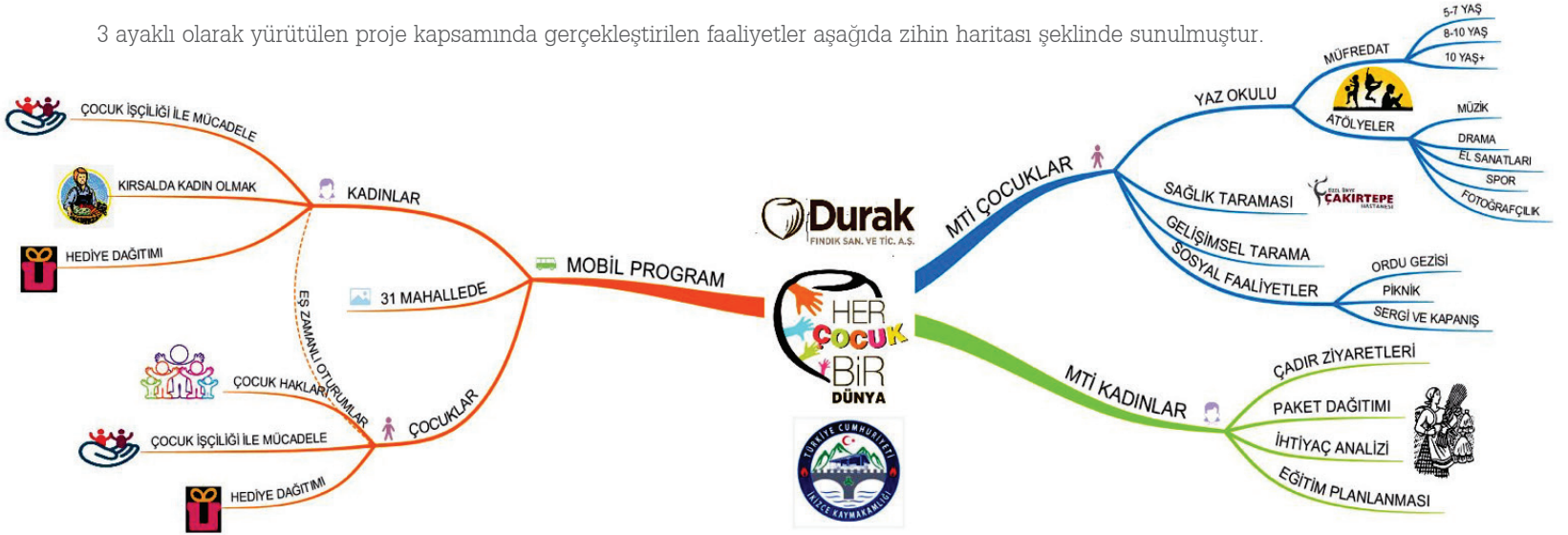


3.

**PROJE
KAPSAMINDA
YÜRÜTÜLEN
FAALİYETLER**

3. Proje Kapsamında Yürütülen Faaliyetler

3 aylık olarak yürütülen proje kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler aşağıda zihin haritası şeklinde sunulmuştur.



3.1. Protokolün İmzalanması ve Proje Lansmanı / 05 Temmuz 2018



“Her Çocuk Bir Dünya” adlı sosyal sorumluluk projesi 05.07.2018 tarihinde İkizce Kaymakamlığı ve Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş. arasında imzalanan protokol ile yürürlüğe girmiştir. Yürütülecek programın uygulama sahası, güvenlik ve alanın yeterlikleri açısından Ordu Büyükşehir Belediyesi İkizce Anadolu İmam Hatip Lisesi olarak belirlenmiştir. Proje’de gerçekleştirilecek eğitim ve öğretim faaliyetlerinin ise İkizce Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü tarafından yürütülmesine karar verilmiştir. İmzalanan protokol ile hasat döneminde uygulanacak olan proje ile ilgili tarafların sorumlulukları karara bağlanmış ve projenin içeriği basın mensuplarına anlatılarak lansmanı gerçekleştirilmiştir. İkizce Kaymakamı Sayın Ali Recai YERLİKAYA’nın çocuk işçiliği konusunda yaptığı açıklamaların ardından, Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Kadir DURAK ise daha önce yürüttükleri çocuk işçiliği ile mücadele konulu sosyal sorumluluk projelerinden bahsederek bu yıl yapılacak olan çalışmanın detaylarını belirtmiştir. Ardından Ordu Üniversitesi Öğretim Görevlisi Tuğba KONTAŞ AZAKLI’nın Proje Sunumu ile yürütülecek olan projenin içeriği genel hatları ile kamuoyuna duyurulmuştur.

Proje lansmanına basın mensuplarının yanı sıra Ünye Kaymakamı Ümit Hüseyin GÜNEY, İkizce Kaymakamı Ali Recai YERLİKAYA, İkizce Belediye Başkanı Bahri SÖĞÜT, Ünye İlçe Jandarma Komutanı Yüzbaşı Esat Can ÖZTÜRK, Ünye İlçe Emniyet Müdürü Ahmet AKSU, UTZ Türkiye Direktörü Osman Yalçın TEKİNARSLAN, İkizce Meslek Yüksek Okulu Müdürü Hülya SOLAK katılım sağlamıştır.



3.2. Proje Eğiticilerinin Çalıştayı / 28-29 Temmuz 2018

Projede görev alacak öğretmen, öğretmen yardımcılarını ve saha çalışanları için proje öncesinde 2 günlük çalıştay düzenlenmiştir. Çalıştayı amacı mevsimlik tanımı işçisi çocuk ve ailelerle ilk kez çalışacak olan kişilerin projenin içeriğini kavramaları ve kendilerinden beklenen rol ve sorumluluklarla ilgili bilgi sahibi olmaları olarak belirlenmiştir. Ayrıca bu çalıştay proje personelinin kaynaşması, uyumlu çalışması ve ortak dilin konuşulması konusunda fikir birliğine varmak için gerekli görülmüştür. Çalıştay proje finansörü Durak Fındık ev sahipliğinde Ünye merkez ofiste gerçekleştirilmiştir.



Ardından Öğretim Görevlisi Yasemin BULUT'un Çocuk Hakları ve Çocuklarla Çalışma konulu sunumu ile devam eden programda günün ilk yarısı Öğretim Görevlisi Tuğba KONTAŞ AZAKLI'nın Çocuk Koruma konulu sunumu ile sonlanmıştır. Özellikle çocuklarla çalışma deneyimi az olan çalışanlar için günün ilk yarısında yapılan eğitimin önemli bir geri dönüşümü olmuştur. Çocuk koruma konulu eğitimde proje çalışanlarının çocuk ihmal ve istismar konusunda bilgilendirilmesi ve özellikle yapılacak tüm işlerde "Çocuğun Yüksek Yararı" ilkesinin gözetilmesi ve temel çocuk koruma politikasının ortaya konması sağlanmıştır.

Çalıştayı ilk günü grubun kaynaşması için tanışma etkinliği ile başlamış, ev sahibi Hasan DURAK'ın hoş geldiniz konuşmasının ardından Öğretim Görevlisi Tuğba KONTAŞ AZAKLI'nın proje detaylarını anlatan sunumu ile devam etmiştir.

İlk günün ikinci yarısında okulda ve sahada karşılaşılabilecek kaza ve hastalık durumlarına karşı "Çocuklar için İlk Yardım Eğitimi" yapılmıştır. Olası kaza ve hastalık senaryoları üzerinden çocuklarla çalışırken nasıl bir ilk yardım müdahalesi gerçek-





leştirilmesi gerektiği Öğretim Görevlisi Mükerrer Kabataş YILDIZ tarafından verilmiştir. Günün değerlendirilmesi ile ilk gün çalıştay programı sona ermiştir.



Çalıştayın ikinci günü İnsan Hakları Uzmanı Aysun AYDIN'ın Ayrımcılık ve Toplumsal Cinsiyet konulu eğitimi ile devam etmiştir. Özellikle farklı kültürlerden iki farklı grup çocukla çalışacak olan proje personelinin ortak dil kullanımı ve ortaya çıkabilecek ayrımcılık eksenli sorunlar konusunda farkındalıklarının yükseltilmesi amaçlanmıştır.

Projenin önemli amaçlarından biri de çocukların kültürel anlamda kaynaşması olarak belirlenmiştir. Bu nedenle çalıştayda kaynaşmayı önleyebilecek sorunların tartışılması ve bu konuda çözüm önerilerinin ortaya koyulması sağlanmıştır. İkinci günün ikinci yansında branş bazlı toplantılarla proje personelinin beklenenler ve yürütecekleri modülün içeriği tartışmaya açılmış ve öğretmenlerden açacakları kursları nasıl oyun temelli bir şekilde sokabilecekleri konusunda beyin fırtınası yapmaları beklenmiştir.

Çalıştay boyunca sahada karşılaşılan muhtemel olan sorunlardan öne çıkan başlıklar;

- I.** Öğrencilerin dil sorunları,
- II.** Farklı kültürden gelen öğrencilerin kaynaşmaması,
- III.** Ailelerin çocuklarını göndermeleri konusunda ikna olmamaları şeklinde belirlenmiştir.



3.3. Yerel Yöneticilere ve Muhtarlara Yönelik Paydaş Toplantısı / 31 Temmuz 2018



31 Temmuz 2018 tarihinde mevsimlik tarım işçilerinin İkizce ilçesine gelme zamanının başlangıcında yapılan koordinasyon ve tanıtım toplantısı İkizce Kaymakamı Ali Recai YERLİKAYA'nın başkanlığında gerçekleştirilmiştir. Toplantıya İkizce Belediye Başkanı Bahri SÖĞÜT, İkizce Jandarma Komutanı, İkizce Emniyet Müdürü ve 31 Mahalle Muhtarı da katılım sağlamıştır. İkizce Kaymakamı Ali Recai YERLİKAYA; mevsimlik tarım işçisi ailelerin bölgemize gelmeye başladığını belirterek hem mevsimlik tarım işçisi çocukların hem de yereldeki kendi çocuklarımızın fındık tarımında çalışmalarının önlenmesi için devlet olarak ne gerekiyorsa yapılacağını söylemiştir. Özellikle Emniyet amiri ve Jandarma Komutanının muhtarlara İkizce ilçesine gelecek olan mevsimlik tarım işçilerinin belirlenmesi konusunda destek olmaları ve gelen işçilerin kimliklerini emniyet güçlerine kayıt için iletmeleri gerektiği bilgisi verilmiştir. Yerel Yöneticiler muhtarlardan da projeye gereken desteği vermelerini istemiştir. Ardından Proje Koordinatörü Vedat MACİT ve Akademik Danışman Tuğba KONTAŞ AZAKLI mahalle muhtarlarına projenin detaylarını anlatmışlardır. Yerelde yapılacak saha ziyaretleri ve eğitimleri için mahallelerde iş birliği konusunda muhtarlardan destek istenmiştir. Son olarak İkizce Kaymakamı Ali Recai YERLİKAYA projeye vermiş olduğu destekten dolayı Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.' ye teşekkür ederek toplantıyı sonlandırmıştır.





FAALİYETLER





3.4. Proje Uygulama Okulunun Proje İçin Hazır Hale Getirilmesi / 1-5 Ağustos 2018

Satranç Sınıfı



1 ila 5 Ağustos tarihleri arasında tüm proje personeli OBB İkizce Anadolu İmam Hatip Lisesi' nde kendi kursları için uygun ortamı hazırlamak ve eksikleri tespit etmek üzere okulda çalışmalara başlamıştır. Her branştan öğretmenin eksik listeleri tamamlandıktan sonra okulda kurslar için ayrı sınıflar oluşturulmuştur.

Projede okul öncesi çağıdaki çocukların bakım ve eğitim hizmetleri amacıyla Proje Okulu olan OBB İkizce Anadolu İmam Hatip Lisesine İkizce Kaymakamlığının desteği ile bir anasınıfları kazandırılmıştır.



Görsel Sanatlar Sınıfı



Fen Laboratuvarı



Yemekhane



Anasınıfı



Bilişim Sınıfı



3.5. Mevsimlik Tarım İşçisi Ailelere İlk Temas / 02 Ağustos 2018

2 Ağustos 2018 tarihinde başlayan saha çalışmaları İzikce ilçesindeki toplanma alanları ve üreticilerin sundukları konaklama mekanları ziyaret edilerek yapılmaya başlanmıştır. Saha ekibi çadır ziyaretleri yaparak 16 yaş ve altındaki çocukların tespiti ve okula gönderilmesi için görüşmelerde bulunmuştur. Çocukların servisle okula gitmesine onay veren ailelerden çocukların taşınması ve okulda buldukları süre içinde eğitimsel faaliyetlere katılması için veli onay belgeleri imzalatılmıştır. Ailelerin 13 yaş üzerindeki çocukları gönderme konusunda çok istekli olmadıkları daha çok 5 ila 13 yaş arasında değişen çocukları okula göndermeyi kabul ettikleri



meleri için her bir kadına 1'er adet bez çanta ve içinde günlük ped, hijyenik ped, sabun, lif, dudak kremi, el kremi, deodorant, yazma, kına, ıslak mendil ve bahçede yaşanabilecek bir takım kazalara karşı çeşitli ilk yardım bilgilerini içeren 4 adet broşür ve 1 adet kendi kendine elle meme muayenesi broşürü, 1 adet hijyenik ped kullanım yönergesi broşürü ve 1 adet proje tanıtım broşürü olmak üzere oldukça kapsamlı bir çanta hazırlanmıştır. Çantalar çadırda yaşayan kadınlara hediye edilmiş ve çadır ziyaretlerinde kadınlara hemşirelik alanında uzman akademisyen tarafından "kendi kendine elle meme muayenesi ve meme kanseri" eğitimi verilmiştir. Yapılan çadır ziyaretlerinde gönüllü olan kadınlarla derinlemesine birebir görüşmeler yapılmış ve mevcut durum analizi için veri toplanmıştır. Kadınlarla yapılan görüşmelerin analizinden ortaya çıkacak mevcut durum raporu ileri bölümlerde detaylı rapor olarak yayınlanacaktır.

Saha gözlemleri neticesinde mevsimlik tarım işçisi kadınların büyük çoğunluğunun okuma yazma bilmediği, eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalan kadın ve kızların olduğu, özellikle kız çocuklarının ev işleri, çocuk bakma, temizlik ve yemek yapma gibi sorumluluklarının olduğu gözlemlenmiştir.



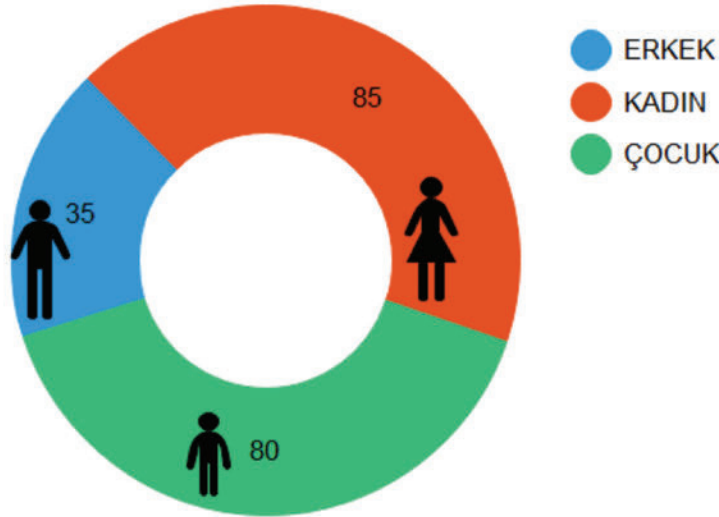
gözlemlenmiştir. Aileler çocuk işçiliği ile ilgili yasal süreç hakkında bilgilendirilmiştir. Saha ziyaretlerinden elde edilen gözlemler neticesinde çadırlarda yaşayan kişilerin çoğunluğunun kadın ve çocuklardan oluştuğu, çadırlardaki yetişkin erkek sayısının ortalama her çadıra 1 ila 2 arasında değişen oranda olduğu saptanmıştır. Yapılan çadır ziyaretlerinde kadınların bir takım temel ihtiyaçlarını karşılayabil-



3.6. İkizce İlçesinde Mevsimlik Tarım İşçilerinin Tespiti

İkizce İlçe Jandarma Komutanlığı'ndan alınan verilere göre İlçe Jandarma Komutanlığı'nın sorumluluk bölgesine; 66 mevsimlik tarım işçisi birey gelmiş olup bunların 14'ü erkek, 32'si kadın, 20'si çocuktur.

İkizce İlçe Emniyet Müdürlüğü'nden alınan verilere göre İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün sorumluluk sahasına; 134 mevsimlik tarım işçisi birey gelmiş olup bunların 21'i erkek, 53'ü kadın, 60'ı ise çocuktur. Kolluk kuvvetlerinin verileri doğrultusunda İkizce ilçesinde toplamda 200 mevsimlik tarım işçisinin dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.



Grafik 1

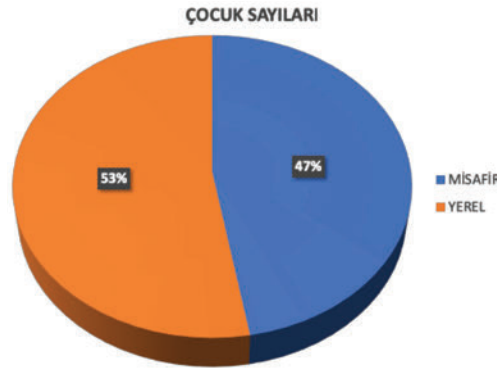
Kolluk Kuvvetlerinin Verilerine Göre İkizce İlçesine Gelen Mevsimlik Tarım İşçilerinin Dağılımları

Yapılan saha çalışmaları neticesinde İkizce ilçesinde tespit edilenin üzerinde bir sayıda mevsimlik tarım işçisi misafir edildiği gözlemlenmiştir. Çadırların sürekli hareket halinde olmaları ve geliş gidiş sürelerinin farklı olması sayının tam hesaplanması önünde engel oluşturmuştur. Ancak İkizce ilçesinde yaşanan sel felaketi sonrası yalnızca bir toplanma alanından 220 kişi OBB İkizce Anadolu İmam Hatip Lisesinde 1 gece konaklamıştır.



3.7. Projeye Dahil Olan Çocuklarla İlişkin Veriler

Proje okuluna kayıt olan 127 çocuktan 67 tanesi İkiizce yerelinde yaşarken, 60 tanesi mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarından oluşmaktadır.



Grafik 2

Her Çocuk Bir Dünya Projesine Katılan Misafir ya da Yerelden Çocukların Dağılımları

Programa katılan çocuklardan 65'i kız, 61'i ise erkektir. Kız ve erkek dağılımı misafir ve yerel öğrenciler arasında hemen hemen eşit düzeydedir.

		CİNSİYET		Total
		KIZ	ERKEK	
ÇOCUK	MİSAFİR	33	27	60
	YEREL	32	35	67
Total		65	62	127

Tablo 1

Her Çocuk Bir Dünya Projesine Katılan Çocukların Cinsiyet Dağılımları

Programa katılan çocukların yaş gruplarını incelediğimizde; misafir öğrencilerimizden 5,7,8,10,13 yaş gruplarında daha fazla öğrenci bulunurken; yereldeki öğrencilerden 8,9,10,11 yaş gruplarında öğrenci yoğunluğu daha fazladır.

GRUP ADLARI	YAŞ	f
1. GRUP	7 YAŞ	12
2. GRUP	8 YAŞ	16
3. GRUP	9 YAŞ	16
4. GRUP	10 YAŞ	23
5. GRUP	11 YAŞ	14
6. GRUP	12 YAŞ VE ÜZERİ	24
ANASINIFI	3-6 YAŞ	22

Tablo 2

Her Çocuk Bir Dünya Projesine Katılan Çocukların Yaş Dağılımları

3.8. Çocukların Katıldıkları Kurs ve Aktiviteler / 6 Ağustos- 6 Eylül 2018



İkizce Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü kanalıyla programa katılan çocukların dönüşümlü şekilde katıldıkları dersler ve aktiviteler aşağıda listelenmiştir.

Okuma Yazma Kursları	El Sanatları Kursu
Türkçe	Görsel Sanatlar Eğitimi
Fen Bilimleri	Satranç Kursu
Matematik	Bilişim ve Teknoloji
Halk Oyunları Kursu	Çocuk Hakları Eğitimi
Beden Eğitimi ve Spor	



3.8. Çocukların Katıldıkları Kurs ve Aktiviteler / 6 Ağustos- 6 Eylül 2018

Programa dahil olan öğretmen ve öğretmen yardımcısı profilini incelediğimizde 11 öğretmen, 7 öğretmen yardımcısı olmak üzere 18 kişilik bir ekip bulunmaktadır. Ayrıca yemek dağıtımı, temizlik ve ulaşım işlerinde çalışan 3 adet personel bulunmaktadır. Ayrıca öğrencilerin kamp alanlarından okula ulaşımını sağlayacak 3 servis aracı, şoför ve yardımcı personel bulunmaktadır.

Okuma Yazma Kursları (1 Öğretmen)	Görsel Sanatlar Eğitimi (1 Öğretmen)
Türkçe (1 Öğretmen)	Satranç Kursu (1 Öğretmen)
Fen Bilimleri (1 Öğretmen)	Bilişim ve Teknoloji (1 Öğretmen)
Matematik (1 Öğretmen)	Çocuk Hakları Eğitimi (2 Öğretmen Yrd.)
Halk Oyunları (1 Öğretmen)	Serbest Etkinlik (4 Öğretmen Yardımcısı)
Beden Eğitimi ve Spor (1 Öğretmen)	Anasınıfı (1 Öğretmen ve 1 Yardımcı)
El Sanatları Kursu (1 Öğretmen)	





3.9. Sağlık Ve Beslenme

Programa dahil olan her çocuk programa başladığı ilk gün gelişimsel değerlendirmeler için; boy, kilo, bel çevresi, ayak numarası bilgileri alınarak kaydedilmiştir. Bu kayıt program sona erdiğinde tekrarlanmıştır. Kayıtlar hem çocukların gelişimlerini takip etmek hem de çocuklara dağıtılacak kıyafet, ayakkabı gibi malzemelerin tespiti için kullanılmıştır.

Programın içinde yer alan en önemli bileşenlerden biri de Proje ortağı Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş'nin hissedan olduğu Özel Ünye Çakırtepe Hastanesi tarafından çocukların sağlık taramasından ve diş

sağlığı taramasından geçirilmesi olmuştur. Yapılan sağlık taraması ve gelişimsel taramaların sonuçlarına genişletilmiş raporda yer verilecektir. Yapılan taramaların sonuçlarına göre mevsimlik tarım işçisi çocuklarda en sık rastlanan sağlık sorunları bronşit olarak belirlenmiştir.

Tüm bunların dışında program süresince karşılaşılan herhangi bir hastalık belirtisi veren durumlarda çocuklar İlçe Toplum Sağlığı Merkezine götürülerek tanı ve tedavisi başlanmış, aynı gün içinde çocukların ilaçları proje bütçesinden temin edilmiştir.



Proje süresince çocuklara sabah kahvaltısı, öğle yemeği ve iki ara öğün olmak üzere günde 4 öğün yemek verilmiştir. Çocuklara verilen yemek listesi uzman diyetisyen tarafından hazırlanmış ve uzman diyetisyen okula gelerek çocuklara sağlıklı beslenme eğitimi vermiştir. Çocukların büyük çoğunluğunda fiziksel gelişimde yaş grubun altında gelişim gösterdikleri görülmektedir. Ayrıca programa başladıkları sırada kilolu olan çocukların zayıfladığı, zayıf olan çocukların ise kilo aldığı görülmektedir.



3.10. Yerelde Yürütülen Farkındalık Çalışmaları

Çocuk işçiliği ile mücadele de yalnızca mevsimlik tarımda çalışan işçi ailelerin üzerinden bu programın başanya ulaşmasının zor olacağı düşünüldüğünden özellikle İkizce ilçesinde yaşayan ve fındık tarımı ile uğraşan kadınlarla görüşmeler yapılmıştır. Kadınlara çocuk işçiliği ile mücadele farkındalık eğitimleri verilmiştir.



Böyle önemli bir sorunun kadın bilinci ve anne duyarlılığı ile çözülebileceği düşünülmektedir. Yapılan çalışmalar neticesinde 250 üzerinde yerelde yaşayan kadına ulaşılmıştır. İkizce ilçesinin tüm mahallelerinde muhtarların iş birliğinde eğitimler düzenlenmiştir.



Yereldeki kadınlardan alınan dönütler ise daha önce bu tip bir eğitim almadıkları ve bu konuda bir cezai yaptırım olduğunun bilinmediğidir. Bu sebepten verdiğimiz eğitimlerin faydalı olduğu ve yaygınlaşması gerektiği eğitim alan kadınlarca vurgulanmıştır.



3.11. Ünye Gezisi ve Piknik Etkinliği

Programın gezi ve piknik etkinliği OBB Yunus Emre Kuruluş Kampı Ünye ilçesinde gerçekleştirilmiştir. Çocuklar güne deniz kenarında da kahvaltı ile başlamıştır.

Ardından ilk kez denizle tanışan pek çok çocuk sahilin ve denizin tadını OBB cankurtaranları eşliğinde çıkarmışlardır.

Gün içinde öğle yemeği ara öğünlerini kampta yiyen çocuklar keyifli oyunlarla doğa da öğrenim deneyimleri yaşayarak günü sonlandırmışlardır.



3.12. Müfredat Aynı Yöntem Farklı

Çocukların yaz aylarında okula eğlenerek gelmesi ve iyi vakit geçirmesi aynı zamanda da öğrenmesi amacıyla Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü'nün katkıları sayesinde açılan kursların içerik ve müfredatına bağlı kalmak koşulu ile bu programda bir ilke imza atılmıştır. Tüm müfredat oyunlaştırılarak öğrenciye sunulmuş ve çocukların okulda geçirdikleri zamanın kalitesinin artması sağlanmıştır.



Okuldan mahrum kalmayan yereldeki çocukların bile çok az devamsızlık yaptığı ve gülümseyerek güne başladıkları bir ortam oluşmuştur. Fen eğitimi ve Matematik eğitimi için her güne bir deney konulması ve eğlenerek öğrenmeleri oyun ile Fen eğitimi ve Matematik eğitimi çocukların en ilgisini çeken dersler haline gelmiştir.



3.13. Sergi Ve Kapanış

Çocukların uzun haftalar boyunca üzerinde çalıştığı birçok etkinlik ve eserin sergilendiği ve programın kapanışının gerçekleştirildiği “sergi ve kapanış” etkinliğine; İkizce Kaymakamı Sayın Ali Recai YERLİKAYA, İkizce Belediye Başkanı Sayın Bahri SÖĞÜT, Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Ahmet DURAK, İkizce Halk Eğitimi Merkezi Müdürü Murat PARLAK, İkizce Meslek Yüksek Okulu Müdürü Hülya SOLAK katılım sağlamıştır. Halk oyunları gösterisiyle açılan sergi çocukların ürünlerinin sergilenmesi ile sonlandırılmıştır.





HER
COCUK
BİR
DÜNYA



Durak
HAZELNUTS



4.

PROJE

KAPSAMINDA

YÜRÜTÜLEN

ARAŞTIRMALAR



4. Proje Kapsamında Yürütülen Araştırmalar

- 4.1. Projeye Dahil Olan Çocukların Gelişimsel Değerlendirmeleri
- 4.2. Mevsimlik Tarım İşçisi Kadınlar Ve Yaşam Koşulları Araştırması
- 4.3. Mevsimlik Tarım Göçüne Katılan Çocukların Durumu



4.1. Projeye Dahil Olan Çocukların Gelişimsel Değerlendirmeleri

Çocuk gelişiminde, gelişimi takip edilecek çocuğun yaşlarına göre durumunu incelemek üzere yüzdelik sıralamadaki yerini belirten değere persentil denmektedir. Persentil genel olarak üç ayrı büyüklük için kullanılmaktadır. Bu değerler çocuğun ağırlığı (kg), boyu (cm) ve baş çevresidir (cm). Bu değerler ilk 18 ayda 3 aylık periyotlarla, 18 ay (1.5 yaş) ile 8 yaş arasında 6 aylık periyotlarla, 8 yaş ile 17 yaş arasında ise bir yıllık periyotlarla hesap-

lanmıştır ve tablolar ya da grafikler halinde kullanıma sunulmuştur. Persentil değerlerinin normal aralığı %97 ve %3 arasındadır. Literatürde 85 ve üzeri kilo persentil değeri aşırı kilolu, 95 ve üzeri obez olarak belirtilmektedir. Bu durumda sağlıklı beslenmenin bir sonucu olarak 85 ve üzeri çocukların kilo persentil değerlerinin azalmış olması anlamlı bir sonuçtur. 15 ve 3 persentil değeri hafif kötüdür araştırılması gerekir.

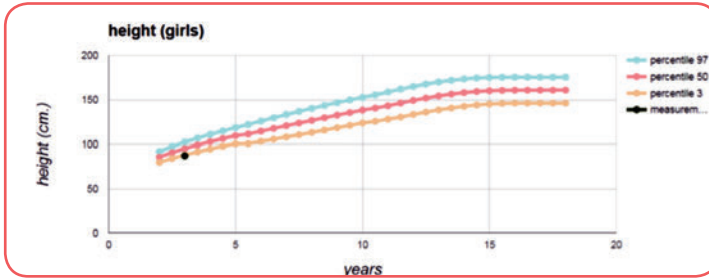


ve kilo ortalamaları persentil değerleri ile karşılaştırılarak sunulmuştur. Programa katılan 127 çocuğun her birinin kişisel dosyasına kendi gelişimsel ilerlemeleri kaydedilmiştir. Ancak burada 127 çocuğun her birinin persentil değerleri sunulamayacağından yalnızca yaş grupları bazında ortalamaları ve en küçük çocuğun persentil değerleri sunulmuştur.



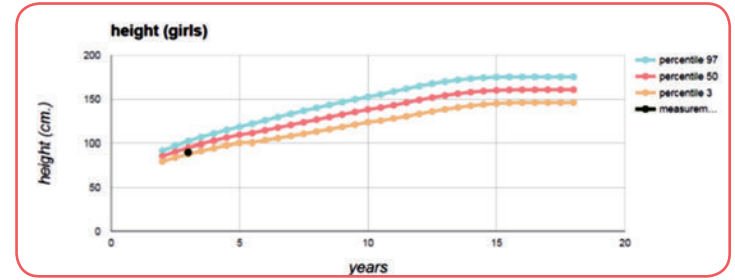
4.1. Projeye Dahil Olan Çocukların Gelişimsel Değerlendirmeleri

Programın kronolojik yaş olarak en küçük katılımcısı olan B.'nin (3 yaş) persentil değerleri programın başında ve programın sonunda anlamlı ölçüde farklılaşmıştır. B.'nin boyu programın başında yaştlarının çoğundan daha kısa iken (p:%1.8), programın sonunda persentil değeri 9.7'ye çıkmıştır. Programın başında B.'nin kilosu yaştlarından çok az oranda gerideyken (p:13.6), programın sonunda kendi yaştları ile benzer kiloya gelerek ortalama değere yaklaşmıştır (p: 42,1).



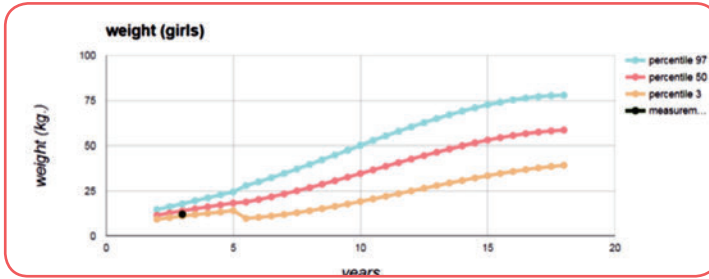
Grafik 3

Programın Başında Boy Persentil Değeri (3 yaş, Kız Çocuk)



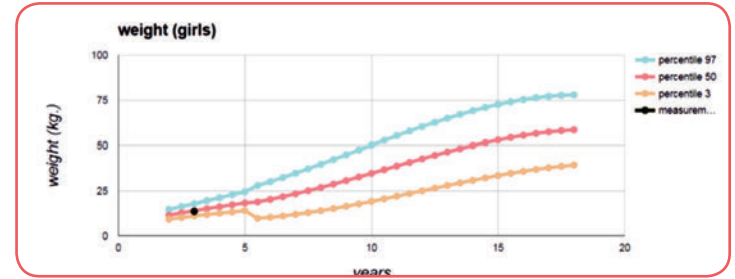
Grafik 4

Programın Sonunda Boy Persentil Değeri (3 yaş, Kız Çocuk)



Grafik 5

Programın Başında Kilo Persentil Değeri (3 yaş, Kız Çocuk)



Grafik 6

Programın Sonunda Kilo Persentil Değeri (3 yaş, Kız Çocuk)



4.1. Projeye Dahil Olan Çocukların Gelişimsel Değerlendirmeleri



Her Çocuk Bir Dünya Programına Katılan Misafir Yerelden Çocukların Kendi Yaş Grubu Ortalamalarıyla Persentil Değerleri

Hemen hemen her çocuğun boy ve ekseriyetle kilo değerleri farklılaşmıştır. Ancak her bir öğrencinin kilo ve boylarının persentil değerlerini aynı aynı sunamayacağımızdan toplu tablolar şeklinde gösterilmiştir. Ancak programa kayıt olan her çocuğun detaylı persentil değerleri ve gelişimsel değerlendirmeleri kendi kişisel dosyalarında yer almaktadır.

MİSAFİR KIZ	Giriş Boy	Giriş Kilo	Çıkış Boy P.	Çıkış Kilo P.
YAŞ	P.	P.		
7	34.5	38.2	54 ↑	42.1 ↑
8	21.2	24.2	30.8 ↑	30.8 ↑
9	38.2	18.4	38.2	24.2 ↑
10	21.2	15.9	21.2	18.4 ↑
11	24.2	18.4	24.2	24.2 ↑
12	34.5	24.2	34.5	24.2
13	30.8	50	34.5 ↑	50

Tablo 3

Misafir Kız Çocuk Ortalama Persentil Değerleri

Misafir kız çocukların kendi yaş gruplarındaki kilo ve boylarının ortalamaları programın başında yaş grubunun altında gelişim gösterirken, programın sonunda artmış ve bazı yaş gruplarında ortalama değere yaklaşmıştır. Özellikle boydan ziyade kilo persentil değeri normal değerlere yaklaşmıştır.

YEREL KIZ	Giriş Boy P.	Giriş Kilo P.	Çıkış Boy P.	Çıkış Kilo P.
YAŞ				
5	38.2	46	65.5 ↑	97.7 ↑
6	54	50	65,5 ↑	50
8	100	100	100	100
9	54	84.1	54	84.1
10	75.8	86.4	75.8	86.4
11	69.2	98.6	88.5	95.5 ↓
13	57.9	65.5	57.9 ↑	69.2 ↑
15	38.2	94.5	21.2	65.5 ↓

Tablo 4

Yerelden Katılan Kız Çocuk Ortalama Persentil Değerleri

Yereldeki kız çocuklarının persentil değerleri misafir kız öğrencilerinden fazla olup, süreçte boylan artarken, yalnızca 5 yaş kilo persentil değeri artmıştır.



4.1. Projeye Dahil Olan Çocukların Gelişimsel Değerlendirmeleri

MİSAFİR ERKEK	Giriş Boy P.	Giriş Kilo P.	Çıkış Boy P.	Çıkış Kilo P
5	21.2	30.8	57.9 ↑	65.5 ↑
6	65.5	21.2	65.5	34.5 ↑
7	15.9	27.4	46 ↑	46 ↑
8	27.4	34.5	50 ↑	38.2 ↑
10	27.4	34.5	50 ↑	38.3 ↑
11	30.8	34.5	42.1 ↑	46 ↑
12	21.2	13.6	30.8 ↑	24.2 ↑
13	30.8	11.2	30.8	13.6 ↑
14	18.4	13.6	18.4	13.6

Tablo 5

Misafir Erkek Çocuk Ortalama Percentil Değerleri

Mevsimlik tarım işçisi erkek çocuklarının kilo ve boy percentil değerleri kendi yaş grubunun çoğundan düşük olarak belirlenmiştir. Programın sonunda boy percentil değerleri ortalama ve üzerine daha çok yaklaşırken, boy percentil değerleri de artarak ortalama ya yaklaşma eğilimindedir.

YEREL ERKEK	Giriş Boy P.	Giriş Kilo P.	Çıkış Boy P.	Çıkış Kilo P
5	68.1	99.2	75.8 ↑	99.2
7	54	86.4	100 ↑	100 ↑
8	86.4	99.5	99.4 ↑	95.5 ↓
10	54	69.2	65.5 ↑	97.1 ↑
11	88.5	95.5	91.9 ↑	96.4 ↑

Tablo 6

Yerelden Katılan Erkek Çocuk Ortalama Percentil Değerleri

Yerelden gelen erkek çocuklarının boy percentil değerleri tüm yaş gruplarında artarken, kilo percentil değerleri 8 yaş grubunda düşerken 5 yaş grubunda sabit kalmış, diğer yaş gruplarında ise artmıştır.



4.2. Mevsimlik Tarım İşçisi Kadınlar Ve Yaşam Koşulları Araştırması



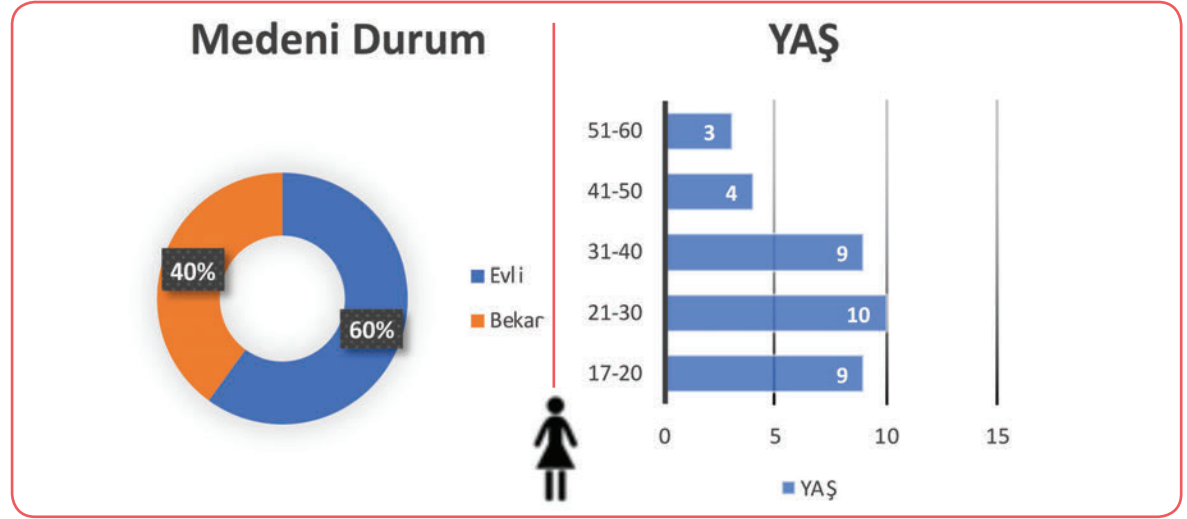
Tarımda herhangi bir kayıt, istihdam ve sosyal güvence olmaksızın yoğun bir kadın emeği olduğu bilinmektedir. Hem İkizce ilçesinde yaşayan hem de mevsimlik tarım göçü ile bölgeye gelen mevsimlik tarım işçisi kadınların temel ihtiyaçlarını belirlemek, her iki grubun da çocuk işçiliği konusunda farkındalık düzeylerini yükseltmek amacıyla yürütülen mobil program kapsamında hem yereldeki hem de mevsimlik tarım işçisi kadınlarla toplantılar ve çadır ziyaretleri düzenlenmiştir.

Bu araştırma “Her Çocuk Bir Dünya Projesi” kapsamında yürütülen mobil programın çadır ziyaretleri sırasında gerçekleştirilen derinlemesine görüşmeleri kapsamaktadır.



4.2.1. Çalışma Grubu

Araştırma Urfa ilinden çıkıp çeşitli illerde mevsimlik tarım işi yaptıktan sonra Ağustos-Eylül ayları arasında fındık hasadı için Ordu iline gelen 35 kadınla yürütülmüştür. Aşağıdaki grafikte kadınların medeni durumları ve yaş dağılımları gösterilmiştir.



Görüşmeye katılan kadınların %60'ı evli olup, 40 yaş altı kadın sayısının çoğunlukta olduğu görülmektedir. Katılımcıların tamamı Şanlıurfa ili ve ilçelerinden gelerek İkiizce ilçesinde mevsimlik tarım işçiliği yapmaktadırlar.

Grafik 7

Katılımcı Kadınların Yaş ve Medeni Durumları

4.2.2. Yaşam Pratikleri Çalışma Koşulları



Katılımcıların kaç yıldır mevsimlik tarım işinde çalıştığı sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde 1 yıl ila 40 yıl arası değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Tüm katılımcıların ortalama 12 yıldır mevsimlik tarım işinde çalıştığı belirlenmiştir.



Katılımcı yaş grubu dikkate alındığında mevsimlik tarım işinde çalışmaya başlama yaşları ortalama 10 yaş civarı olarak belirlenmiştir. Aşağıda katılımcıların kendi ifadelerine yer verilmiştir.

K4 "Küçüklükten beri"

K6 "Kendimi bildim bileli çalışıyorum yani, 20 yaşındayım 12 yaşlarımda başladım."

K15 "Gözümüzü açtık açmadık bu işi yapıyoruz."

K18 "Çocukluğumdan beri çalışıyorum da 3 yıldır fındığa geliyorum. Anne babamızdan beri en az 30 yıldan fazla olmuştur." (yaş 34)

K20 "Vallahi hocam gözümü açtığımdan beri 7 yaşımdan beri çalışıyorum"

Saha çalışması sırasındaki gözlemler Mevsimlik tarım göçü ile gelen nüfusun kadın, genç ve çocuk ağırlıklı olduğu, özellikle yetişkin erkek sayısının oldukça az olduğunu göstermiştir. Memlekette hali hazırda bir işi olan yetişkin erkekler ailedeki kadın ve çocukları ya elçi kanalıyla göndermekte ya da mevsimlik tarım yapılacak alana getirip geri dönmektedir.

Şekil 1

Katılımcıların Mevsimlik Tarım İşinde Çalışma Süreleri

Şekil 2

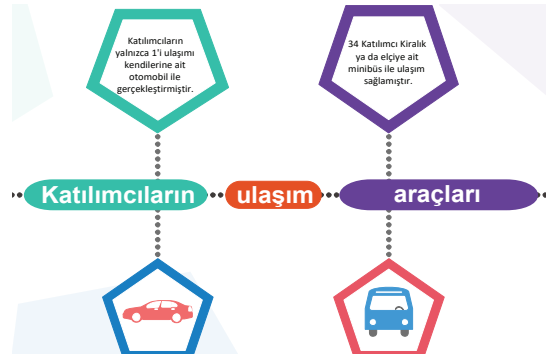
Hane Halkı Ortalaması



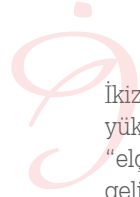
*Frekans (sıklık) değerleri f ile gösterilmiştir.

Şekil 3

Katılımcıların Mevsimlik Tarım Göçünde Ulaşım Biçimleri



4.2.2. Yaşam Pratikleri Çalışma Koşulları



İkizce ilçesine gelen mevsimlik tarım işçilerinin büyük bir çoğunluğunun ulaşımını “kiralık” ya da “elçiye ait” minibüslerle sağladıkları ve kişi başına geliş ücreti olarak ortalama 120 lira verdikleri belirlenmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların tamamı yol paralarını kendilerinin karşıladıklarını belirtmişlerdir. Yol ücretlerinin çok pahalı olduğunu belirten katılımcılar kazançlarının önemli bir kısmını yol ücretlerine harcadıklarını şu şekilde belirtmişlerdir;

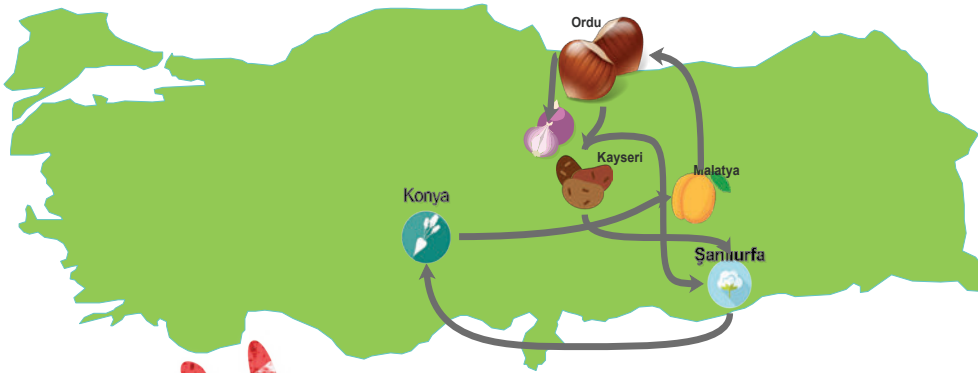
K20 “... gelirken 800 lira verdik. Zaten bizim yaptığımız iş hep yola gidiyor.”

K17 “...yol parasını kendimiz karşılıyoruz. Ailecek 1600 lira verdik sadece geliş...”

K16 “...Kiralık, kişi başı 100 milyon verdik, sade çalışan kişi başına o taraftan bu taraftan 1 milyar gidiyor bir aileye...”

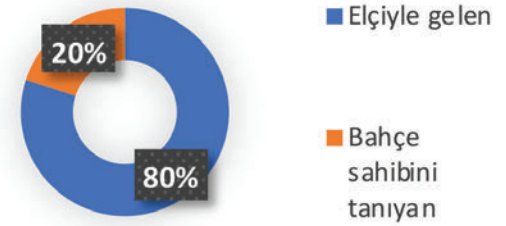
Şekil 5

İkizce İlçesine Gelen Mevsimlik Tarım İşçilerinin Göç Yolunu Gösteren Bir Harita



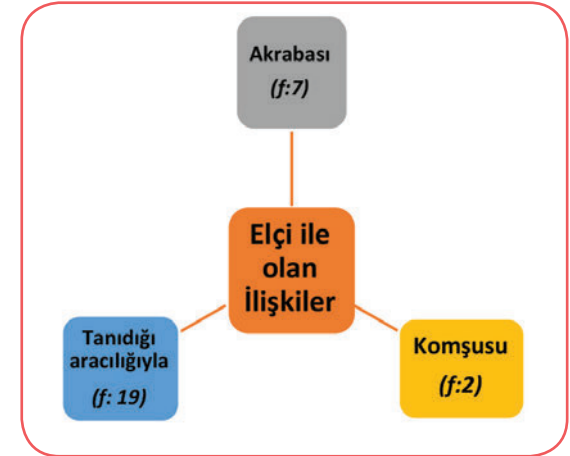
İkizce ilçesine gelen mevsimlik tarım işçilerinin büyük bir çoğunluğu elçiler aracılığı ile toplu şekilde gelmektedir. Elçilere çoğu zaman tanıdıkları biri aracılığıyla ulaşırken, kimi zaman ise elçi komşu ya da akrabaları olarak belirtilmiştir.

Aracı Durumu



Grafik 8

Mevsimlik Tarım İşinde Aracı Durumu



Şekil 4

Mevsimlik Tarım İşçisi Kadınların Aracı ile Olan İlişkileri

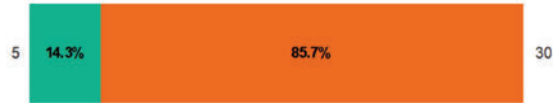


4.2.2. Yaşam Pratikleri Çalışma Koşulları

Yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular doğrultusunda İkiizce ilçesinde görüşme yapılan 35 kadının tamamının Şanlıurfa ilinden geldiği ve hemen hemen aynı göç yolunu izleyerek memleketlerine döndüğü belirlenmiştir. Katılımcıların yarısı memleketleri olan Şanlıurfa'dan 15 Mayıs tarihlerinde çıkıp Konya'da şeker pancarı çapasına katılmış ve ardından Malatya'daki kayısı hasadına katılmıştır. Kayısı hasadının ardından Ordu ili İkiizce ilçesinde fındık hasadına katılan mevsimlik tarım işçileri fındık hasadının sona ermesiyle Yozgat ilinde soğan ya da Kayseri ilinde patates hasadı süreçlerine katılmaktadır. Soğan ve patates hasadının ardından memleketleri olan Şanlıurfa'ya dönen mevsimlik tarım işçileri Urfa'da pamuk hasadına kendi evlerinde ikamet ederek gittiklerini belirtmişlerdir.

Yevmiyeler Hakkında Yaşanan Bilgi Kirliliği

Katılımcıların yalnızca 5'i net ücret olarak kaç TL alacaklarını bildiklerini beyan etmişler ve %10'luk elçi kesintisinden sonra ellerine geçecek rakamın 70 TL olacağını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte Şekil 6.'da görüldüğü üzere katılımcıların büyük bir çoğunluğu (f:30) çalışmaya başladıkları halde ne kadar yevmiye alacaklarını bilmediklerini belirtmişlerdir.



Şekil 6

Alacakları Yevmiye Tutarını Bilen ve Bilmeyen Katılımcı Oranları

Yapılan görüşmeler özellikle yevmiye konusunda katılımcıların net bir bilgiye sahip olmadıkları ya da bilgilendirmediklerini göstermektedir. Aşağıda katılımcıların bu konuyla ilgili ifadelerine yer verilmiştir.

K3 "Bu yıl belediye ne kadar açıklar bilmiyorum ama belediye ne kadar açıklarsa o kadar vereceğim dedi. 65-70 olur herhalde bilmiyorum..."

K19 "Geçen yıl 55'ti bize kalan, 60 verdiler 5'i elçinindir 55'i bize kaldı gerçekten hiçbir şeye yetiştiremedik. Vallahi haberimiz yok işte nasıl olucaksa herhalde Ziraat Odası karar verecek. Ne kadar verse yani gözümüz diyoruz, 70 verse yine iyidir ama onu da verse... Vermese Allah bilir."

K13 "Yok vallahi bilmiyorum. Çünkü birisi diyor 60, birisi diyor 65, geçen sene 53 milyon vermişler bunlara... Çayın kilosu olmuş 60 milyon çocuklarımız akşama kadar çalışsa 1 kilo çay parasıdır bir hesapla..."

Yapılan görüşmelerde kadın, çocuk ve yetişkin erkeklerin çalışmaları sonucunda aldıkları ücrette bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Görüşmelere katılan kadınların çoğu kendileri de çocuk yaşta çalışmaya başladıklarından, çocuk işçiliğini yasal kriterler çerçevesinden ziyade fiziksel açıdan bir işi yapabilecek görünüme erişme olarak tanımlamaktadırlar.

K10 "...çocuklarda aynı alıyor, herkes aynı alıyor... Serpilmişse boyu posu yeterse tamamdır."



4.2.2. Yaşam Pratikleri Çalışma Koşulları

Çalışma Koşulları

Katılımcıların tümü İkiççe ilçesindeki çalışma koşulları ile ilgili aynı koşulları dile getirmişlerdir. Tüm katılımcılar haftanın 7 günü günde 10 saat ve 2 ila 3 mola vererek çalıştıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların tamamı öğle yemeğini kendilerinin getirdiğini belirtirken, öğle arası 1 saat mola verdiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca sabah saat 7'de iş başı, akşam saat 6'da paydos yaptıklarını ifade etmişlerdir.



Şekil 7

Haftalık ve Günlük Çalışma Süreleri



4.2.3. Yaşam Koşulları ve Konaklama Alanları



İkizce ilçesine gelen mevsimlik tarım işçilerinin 3 farklı konaklama biçimi olduğu belirlenmiştir.

Bunlar;

1. Toplu çadır kurma alanları,
2. Bahçe sahibinin arazisine kurulan tekli çadırlar,
3. Bahçe sahibinin göstermiş olduğu ev ya da yer-

leşim amacı dışında kullanılan (serende, samanlık, depo, inşaat ev vb.) gibi yapılarda konaklama olarak belirlenmiştir.

Aşağıda bu alanların fotoğrafları ile alanların özellikleri ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

1



Toplu çadır alanları Düzpelit ve Şenbolluk mahalleleri olmak üzere iki farklı alanda gözlemlenmiştir. Alanlar herhangi bir alt yapı çalışmasına sahip olmayıp yalnızca açık ve düzlük alanlar olduğu için tercih edilmektedir. Yapılan görüşmelerde Her iki toplu çadır alanında yaşayan mevsimlik tarım işçilerinin Banyo, tuvalet, elektrik ve suya erişimlerinin kısıtlı olduğu ve bölgedeki yoğun yağışlar sırasında çadırlarına gelen su ile mağduriyet yaşadıkları belirtilmiştir.

Bahçe sahibinin arazisine kurulan tekli çadırlarda yaşayan mevsimlik tarım işçileri her ne kadar yeterli olmasa da tuvalet, elektrik, yakacak odun ve su gibi ihtiyaçlarının bahçe sahibi tarafından giderilmesi ile toplu çadır alanlardan daha iyi durumda olduklarını belirtmişlerdir.



2

3



Bahçe sahibine ait ev ya da yerleşim alanı dışında kullanılan bir takım yapılarda (serender, samanlık, depo, inşaat ev, eski ev, bakkal, kahvehane vb..) kalan mevsimlik tarım işçilerinin mevcut durumlarından çadırlarda kalan işçilere göre daha memnun oldukları belirlenmiştir. Özellikle sel gibi doğal afetlerde daha güvenli bir alanda oldukları ve domuz, köpek, yılan, böcek gibi hayvanlar açısından daha korunaklı olduğunu düşündükleri belirlenmiştir.



Şekil 8

Mevsimlik Tarım İşçilerinin İkizce İlçesinde Konaklama Alanları



4.2.3. Yaşam Koşulları ve Konaklama Alanları

Yapılan görüşmeler neticesinde yaşam alanlarında acilen giderilmesi gereken 5 sorun belirlenmiştir.

Bunlar;

1. Çadır kurulan alanların alt yapı açısından yetersiz olması,
2. Temiz suya erişimin kısıtlı olması,
3. Gideri olan bir tuvaletin olmaması,
4. Güvenli bir yapıya sahip banyonun olmaması,
5. Yeterli aydınlatmanın olmaması olarak belirlenmiştir.

Aşağıda 5 temel sorun alanına yönelik katılımcı ifadelerine yer verilmiştir.

Özellikle bahçe sahibinin evinde ya da evinin yakınında konaklayan mevsimlik tarım işçilerinin sorunları ile ilgili muhatap buldukları ve birebir iletişimler sorunlarını çözümledikleri görülürken, merkezden uzak ve toplu yaşam alanlarında kalanların daha çok merkeze ulaşım gibi sorunlar yaşadıkları ve bazı temel ihtiyaçlarından mahrum kaldıkları görülmüştür.



Şekil 9

Yaşam Alanlarında Ortaya Çıkan Ortak Sorunlar

4.2.3. Yaşam Koşulları ve Konaklama Alanları

2018 yılı hasat döneminde yaşanan en önemli sorunlardan biri de İkitze ilçesinde üst üste iki kez yaşanan uzun süreli yağış ve sel olayı olmuştur. Sel bir yandan çadırların ve içindeki malzemelerin ıslanmasına sebep olarak çadırlardaki yaşamı zorlaştırmış, bir yandan da odunların ıslanmasına neden olarak ısınma ve yemek pişirme gibi temel ihtiyaçların giderilmesinin önünde önemli bir engel olmuştur. Özellikle sel ve sonrasındaki hafta yapılan çadır ziyaretlerinde mevsimlik tarım işçilerinin tüm eşyalarının ıslandığı ve devam eden yağış nedeniyle de kurumadığı görülmüştür. Ayrıca İkitze Kaymakamlığı sel sırasında can kaybı riski nedeniyle gerekli önlemler almıştır.

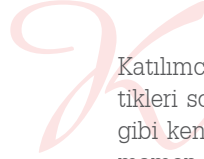
K18 “Bugün sel böyle altımızdan girdi aşağıdan çıktı..”

K24 “Selden sonra odunlar ıslandı iki gündür kahvaltı yapıyoruz, odun yanmıyor ne yapalım.”

K10 “...odunda yapıyoruz ama odunumuz kalmadı, patronu aradık patron getiricem dedi ama eşi hasta olmuş getiremedi.. tüp var odun olmayınca çay falan yapıyoruz.”



4.2.4. Güvenlik ve Sağlık



Katılımcılara kendilerini ne kadar güvende hissettikleri sorulduğunda; Aşağıdaki grafikte görüldüğü gibi kendilerini hiç güvende hissetmeyenler ve tamamen güvende hissedenler çoğunlukta olup sayıca birbirine yakınlık göstermektedirler. Bu araştırma üç farklı yerleşim ortamında da yürütüldüğü için gelen cevapların farklı olması oldukça beklenen bir sonuçtur.



Grafik 9

Katılımcıların Konaklama Alanlarında Kendilerini Ne Kadar Güvende Hissettikleri

Aşağıda katılımcı ifadeleri ile neden güvende hissettiklerine ve hissetmediklerine dair görüşlere yer verilmiştir.

K18 " ...orman burası 3 gün önce domuz geldi çadırlarımızın arkasına. Lavaboya çıkaracaktım çocuğu çıkaramadım... ağıladı ağıladı korktum çadırın arkasından geçiyorlardı çıkaramadım."

K16 "Hayır güvenli değil hiç ...kapı falan yok köpek geliyor da bazen .."

K17 "Selde tek odada yattık hepimiz. Aşağı katta erkekler uyuyordu mesela mecburen hep birlikte aynı odada yatıyoruz şuan."

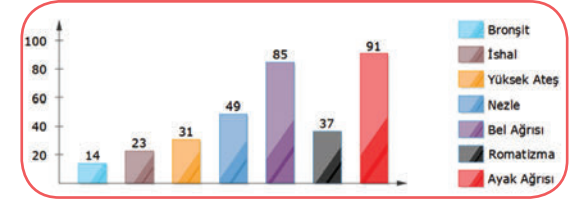
K15 "Buralara alışmışım buralar iyi"

K13 "Valla hiç güvenli değiliz hiç çünkü gece bu çadırın bunun kapısı da yokmuş. Ablam dedi ip bağla iki üç yerden bağlıyorum. İlk defa çadırda yaşıyorum."

K3 "İçinde kaldığımız evin sağlam olmayışı, insanlarla ilgili değil. İnsanlara karşı bir önyargım yok yani.."

K20 "Değiliz yani, Korkuyoruz yani memleket bizim değil. Dün akşam yağmur yağdı çok korktuk sel gelecek diye.. Zaten her sene buraya geliyoruz, burda sel oluyor. Hiç bir şey kalmıyor."

K19 "Burası bahçedir, çöldür, ormandır. Bak ben bugün kendim bir yılan öldürdüm bahçede."



Grafik 10

Mevsimlik tarım işçisi kadınların son bir ay içinde geçirdikleri rahatsızlıklar

Kadınların sağlık durumları ile ilgili verdikleri yanıtlar doğrultusunda en çok ayak ağrısı ve sonra sırasıyla bel ağrısı, nezle rahatsızlıklarının olduğu belirlenmiştir. Bel ve ayak ağrısı; yapılan işin ağır olması, günlük 10 saat, haftanın 7 günü ve yılın önemli bir bölümü mevsimlik tarım işi yapmanın insan vücudunda oluşması beklenen semptomlardır. Bunun yanı sıra çadır yaşamı ve yağışlı havalarn etkisi yüksek ateş ve soğuk algınlığının nedenleri arasında olabilir.



4.2.5. Beslenme Pratikleri

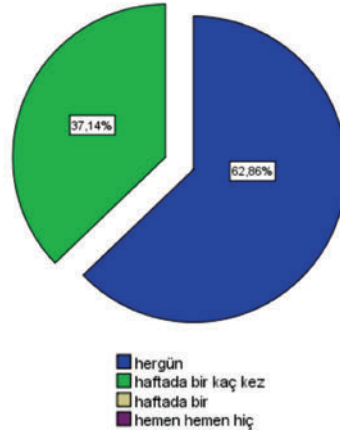
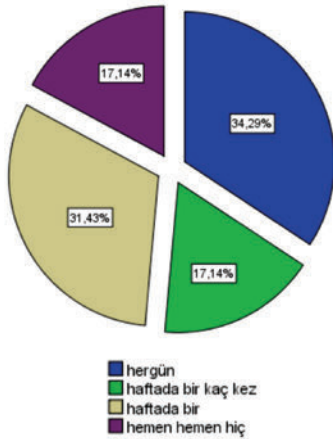
Mevsimlik tarım işçilerinin beslenme pratikleri

Mevsimlik tarım işçisi kadın katılımcılarla yapılan görüşmelerde beslenme pratikleri sorulduğunda özellikle birçok kuru gıdayı kendi memleketlerinden getirdikleri ve çadırlarda soğutma ve saklama koşulları yeterli olmadığından; süt-peynir, sebze-meyve, et ve et ürünlerini çok daha az tükettiklerini belirtmişlerdir. Çadır ziyaretleri sırasında yapılan gözlemler yiyecek saklamak için yeterli araçların ve hijyenik koşulun olmadığını göstermiştir.

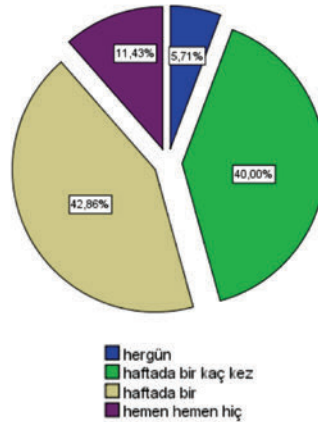
K16 “Valla eti ne yalan söyleyeyim 50-60 gündür yememişiz. Kurban oldu ama kimse vermedi.”

K11 “Bahçe sahibi ihtiyaçlarımızı ulaştırıyor, süt yoğurtta veriyor Allah onlardan razı olsun.”

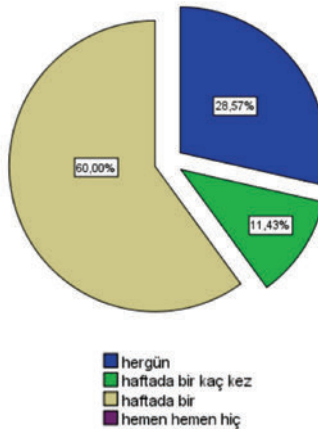
Grafik 11
Mevsimlik Tarım İşçilerinin Çadırlarda Süt ve Peynir Tüketme Sıklıkları



Grafik 12
Mevsimlik Tarım İşçilerinin Çadırlarda Bulgur ve Mercimek Tüketme Sıklıkları



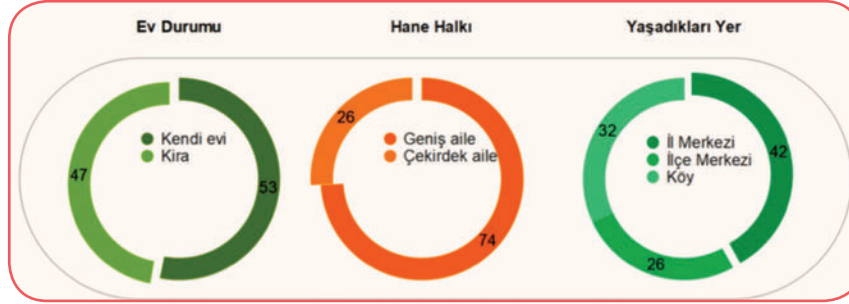
Grafik 13
Mevsimlik Tarım İşçilerinin Çadırlarda Sebze ve Meyve Tüketme Sıklıkları



Grafik 14
Mevsimlik Tarım İşçilerinin Çadırlarda Et ve Et Ürünleri Tüketme Sıklıkları



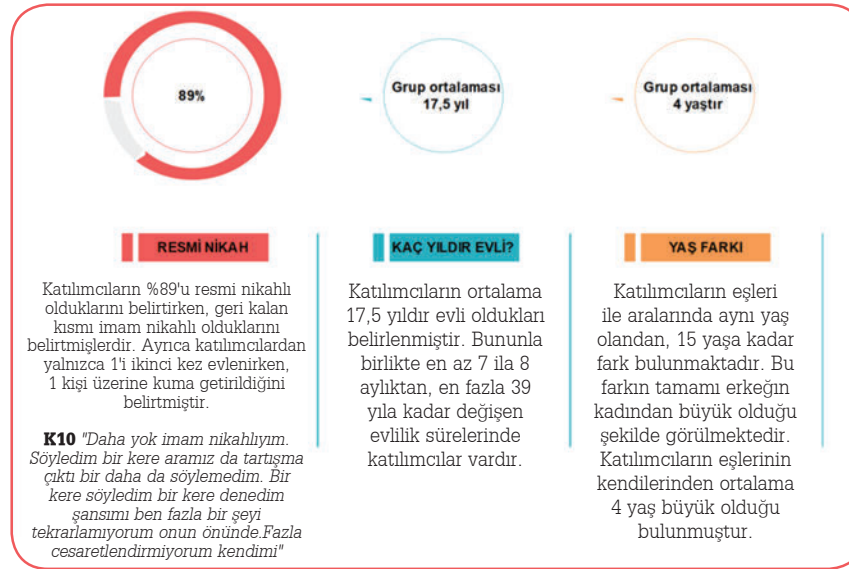
4.2.6. Evlilik ve Aile Yaşamı



Şekil 10
Katılımcıların
İkamet Ettikleri
Yer

Mevsimlik Tarım İşçisi Kadınların Evlilik ve Aile Yaşamı

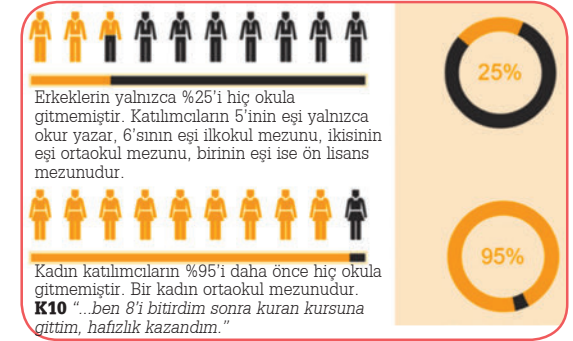
Araştırmanın bu kısmı görüşmeye katılan otuz beş kadından on dokuzu ile gerçekleştirilmiştir. Kadınların tamamı evli çocuk sahibi ya da hamile olup, en çok 21-30 yaş arası katılımcı bulunmaktadır.



Şekil 11
Evlilik Türleri ve Evlilik Süreleri

Araştırmaya katılan kişilerin memleketlerinde ikamet ettikleri yer, evlerinin kendilerine ait olup olmama durumu ve geniş aile olup olmama durumları aşağıdaki grafiklerle gösterilmiştir. Araştırmaya katılan kişilerin büyük bir çoğunluğunun geniş aile yapısına sahip olduğunu ve çocuklar ve koca dışında diğer aile bireylerini de kapsayan bir durumda oldukları belirlenmiştir.

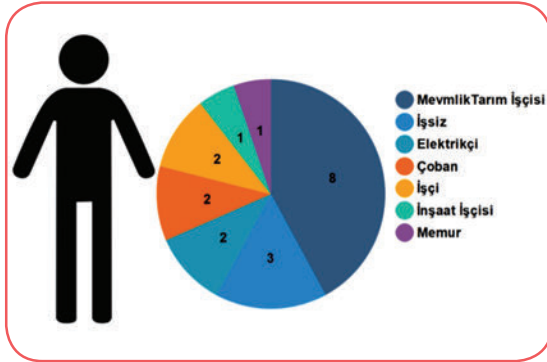
Katılımcıların evlenme yaşı ortalaması 17 olarak belirlenmiştir. Katılımcılardan en küçük yaşta evlenen 13, en büyük yaşta evlenen ise 24 yaşında evlenmiştir.



Şekil 12
Katılımcı Kadınların ve Eşlerinin Eğitim Durumu

Katılımcı kadınların eşlerinin profilleri incelendiğinde hem katılımcıların hem de eşlerinin eğitim seviyelerinin düşük olduğu ancak özellikle katılımcı kadınların eğitim seviyelerinin eşlerinin eğitim seviyesinden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların eşlerinin tamamına yakının herhangi bir güvencesi olmayan işlerde çalıştığı ve çoğunluğunun mevsimlik tarım işi yaptığı belirlenmiştir.

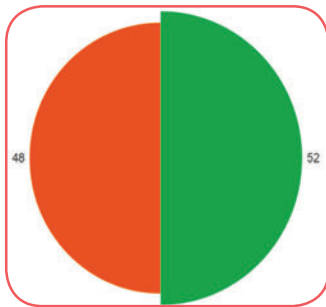
4.2.6. Evlilik ve Aile Yaşamı



Şekil 13

Katılımcıların Eşlerinin Mesleklerinin Dağılımı

Katılımcıların evlilik hakkındaki görüşleri incelendiğinde olumlu ve olumsuz düşünenlerin oranlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Her ne kadar oran birbirine yakın görünse de katılımcıların büyük çoğunluğunun çocuk yaşta evlenmiş olması ve eşlerini evlilik sonrası tanımış olmaları eşleri ve evlilik ile ilgili tutumlarının zamanla dönüşmesine neden olmuştur. Örneğin; “zamanla sevdim”, “sonradan alıştım” gibi...



Grafik 15

Katılımcıların Evlilik ile İlgili Düşünceleri

Aşağıda kadınların kendi ifadeleri ile evlilik hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir.

K18 “Ne düşüncem ki. Hiçbirşeyi değiştiremedim çünkü elimde hiçbirşey yok. Boşver...”

K17 “Bilmiyorum, öylesine oldu. Hizmet etmeli, onun ihtiyaçlarını gidermeliyim.”

K10 “Evlilik şöyle bişeydir hem iyi hem kötü insanın hem cenneti hem cehennemi oluyor, cennet için cehenneme katlanıyorsun. Böyle (gülüyor) ne diyim kısaca..”

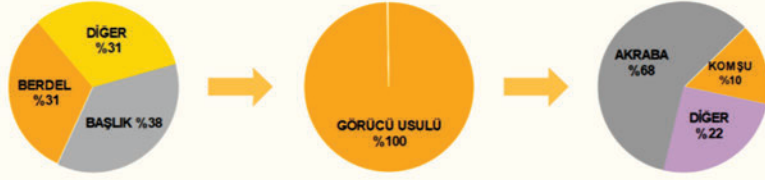
K31 “..evlilik iyi geçinmek, kadın alttan almalı, erkeğin sözü geçmeli...”

Kadınların evlilik ile ilgili düşüncelerinin hem olumlu hem de olumsuz görüşler barındırdığı ve toplumsal cinsiyet rollerinin özümsemişi görülmektedir. Kadının evliliği hizmet etmek, ihtiyaçlarını gidermek ve erkeğin sözünün geçmesi üzerinden tanımlaması oldukça dikkat çekicidir. İyi bir evliliğin ve mutluluğun kadınların alttan aldığı ve erkeğin ihtiyaçlarını giderdiği pratikler üzerinden tanımlayan bir bakış söz konusudur.

Katılımcıların mevsimlik tarım göçüne katılan ve yoksul ailelerden gelen kişiler olduğu düşünüldüğünde azımsanmayacak oranda berdel (başlık parasının alınmadığı değiş tokuş yöntemi) ile evlenmiş olması şaşırtıcı değildir. Bunun yanı sıra tamamının göricü usulü ile evlenerek evlilik sonrası ya da karar sonrası evleneceği kişiden haberdar olması oldukça beklendik bir durumdur. Ayrıca Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaygın olan akraba evliliklerinin bu örneklem grubunda da yaygın olması her ne kadar beklendik bir durum olsa da sağlık ve eğitim politikalarının bu oranları düşürmemiş olması da oldukça dikkat çekicidir.



4.2.6. Evlilik ve Aile Yaşamı



BAŞLIK DURUMU

Yoksul aileler arasında berdel yaygın bir gelenek iken, başlık almaksızın evlenme durumunun yalnızca akraba evliliklerinin bir kısmında olduğu belirlenmiştir.

K5 "Babamın akrabasıydı. Başlık parası vardı. Ne kadar diyim eski paralarlı sorsan 500'dü (22 yıl önce). Amcam kan kanseriydi. Babam o parayı tuttu hepsini amcama verdi."

K10 "daha benim başlık param daha duruyor. 23 milyardı 3 milyon duruyor."

NASIL EVLENDİĞİ

Araştırmaya katılan kadınların tamamı görücü usulü evlenmiştir. Eşini sevdiğini belirtenler de evlendikten sonra sevdiklerini belirtmişlerdir.

K18 "vallahi abilerim verdi ben de bir şey diyemedim. ne hissedebilirim ki hiç görmemiştim bir kere üç ay nişanda kaldık nişanlıyken ne ben onu gördüm ne o beni. İşte üç aydan sonra biri geldi dedi benle dalga geçti komşumuzdu dedi ki ya yaşlıysa, ya topalsa, ya körse sen nasıl evet dersin? 3 aydan sonra anneme dedim ben görmeden onu almak istemiyorum dedim. Annem kızım dedi biz görmüşüz sen napıcan?"

YAKINLIK

Araştırmaya katılanlar arasında akraba evliliğinin çok yaygın olduğu görüldüğü, akraba evliliği olmadığı durumlarda mutlaka başlık parası alındığı belirlenmiştir.

K12 "Eşim hiçbir şeyim olmuyor akraba değiliz ben Arabım o Kürt. Babam suya düştü bu da kendini onun üstüne atmış. Babam demiş hayatımı kurtarmış. İlk sene istedi babam vermedi dediki benim kürtlere verilecek kızım yok araplara verecem. Bi sene gene geldiler sonra bu olay oldu..."

K14 "Akraba evliliği zaten kayın babam benim dayım oluyor. Başlık vardı da az vardı bence. Ucuza gittim..."

Katılımcıların kendi annelerinin de kendileriyle benzer örüntülerle tamamı görücü usulü, akraba evliliği ve bir çoğu başlık parası ya da berdel ile evlendikleri belirlenmiştir. Aralarında kuma olarak gidenler (f:2) ve bir adet de levirate (kayın ile evlenme töresi) (f:1) vardır.

K18 "Annem görücü usulü kumaya gitmiş, kendi görmedi ki bana gördürsün..."

K20 "Önce amcamla, amcam ölünce de babamla evlenmiş gelenek gereği.. Nikah kıymışlar... Babam da iki evlilikteydi..."

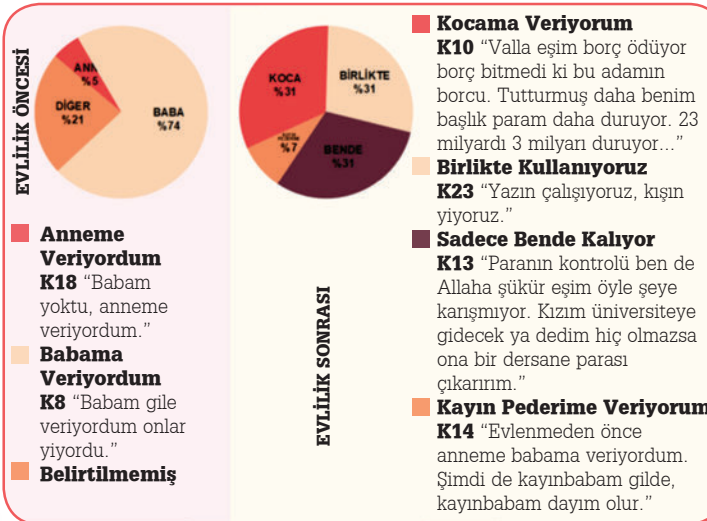
Katılımcıların 4'ü hariç geri kalan tamamı evlenmeden önce çalıştıklarını ifade ederken; ortalama çalışma süreleri 9,5 yıl olarak belirlenmiştir. Birçoğu "küçüklüğümde beri", "kendimi bildim bileli" gibi ifadelerle uzun sürelerdir çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum araştırmaya katılan mevsimlik tarım işçisi kadınların bir zamanlar çocuk işçi olarak çalıştıklarını göstermektedir. Çocukluk döneminde emeklerinin babaları tarafından alındığını belirten mevsimlik tarım işçileri evlendikten sonra bu figürün koca olduğunu belirtmişlerdir. Ataerkil kültürün kadın emeğini kullanma şeklini gözler önüne seren bu dönüşüm aynı zamanda kadının kazandığı paranın ev ve aile için harcanma ihtimalinin daha yüksek olduğu gerçeğini de doğrular niteliktedir.

Nitekim azımsanamayacak oranda katılımcı kendi kazandıkları parayı evine ve çocuklarının eğitim ve fizyolojik ihtiyaçlarına harcadıklarını belirtmişlerdir.

K31 "...çocukluğum hep çalışmakla geçti."

Şekil 14

Katılımcı Kadınların Evlilik Biçimleri



Şekil 15

Katılımcıların Evlilik Öncesi ve Sonrası Çalışma Durumları

Anneme Veriyordum

K18 "Babam yoktu, anneme veriyordum."

Babama Veriyordum

K8 "Babam gile veriyordum onlar yiyordu."

Belirtilmemiş

Kocama Veriyorum

K10 "Valla eşim borç ödüyor borç bitmedi ki bu adamın borcu. Tutturmuş daha benim başlık param daha duruyor. 23 milyardı 3 milyon duruyor..."

Birlikte Kullanıyoruz

K23 "Yazın çalışıyoruz, kışın yiyoruz."

Sadece Bende Kalıyor

K13 "Paranın kontrolü ben de Allaha şükür eşim öyle şeye karışmıyor. Kızım üniversiteye gidecek ya dedim hiç olmazsa ona bir dersane parası çıkarırım."

Kayın Pederime Veriyorum

K14 "Evlenmeden önce anneme babama veriyordum. Şimdi de kayınbabam gilde, kayınbabam dayım olur."

4.2.7. Çocuk ve Aile

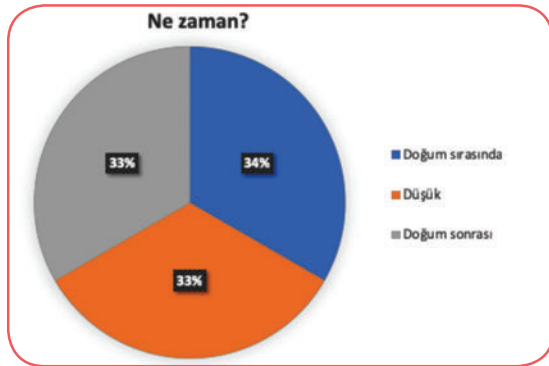
Çocuk ve Aile

Araştırmaya katılan kadınların toplam çocuk sayısı 80 olarak belirlenirken iki katılımcının da hamile oldukları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan kadınların ortalama 4 çocukları olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan kadınların ilk kez anne olma yaşları ortalaması 20'dir. İlk kez anne olanlardan en küçük yaşta anne olan 16 yaşında en büyük yaşta anne olan 27 olarak belirlenmiştir. Aşağıda çocuk yaşta anne olan bir katılımcının ifadesine yer verilmiştir;

K13 "17 senem doldu anne oldum. Çok kötü bir duygu inan ki hiç güzel bir duygu değil çünkü daha insan gençliğini yaşamadan öyle evlenmek ve çocuk sahibi olmak güzel bir şey değil."

Çocuk Kaybı

19 katılımcının 9'u daha önce çocuk kaybettiklerini bildirmişlerdir. Kaybedilen çocuk sayısı anne başına ortalama 1,4'tür.



Grafik 16

Katılımcıların Çocuklarını Ne Zaman Kaybettikleri

Aşağıda çocuğunu kaybeden annelerin çocuğunu kaybetme sebepleri ile ilgili annelerin ifadelerine yer verilmiştir.

K15 "...ilk çocuğum öldü. Evde öldü, iki yaşındayken işe çıktığımız zaman kız evde kalıyordu, başka yerlere gidince de çadırda kalıyordu, sabahtan akşama kadar öyle susuz kalmış, hastalıktan bakamadık, şimdi olsaydı..."

K13 "Var 1 tane. 20 günlüktü ben kiracıydım. Ev taşıdım. 20 günlüktü mecburdu, kırkıydım, kiram bitmişti, yeni eve girdim, sabah kalktığımda beşikte cansızdı. Yani neden öldüğünü de ben de bilmiyorum. O zaman çocuk doktorlarına o kadar imkanlarımız yoktu götürmeye. Bir doktora götürdüm o da doğumda zorlanmış normaldir dedi. Kanaması vardı. Doğumda zorlanmış bebek ondandır. Bilmiyorum artık iç kanamamı geçirdi kırkıydım yerini mi değiştirdi ben de bilmiyorum..."

Kadınlarla yapılan görüşmeler sırasında kadınların doğum öncesi ve doğum sonrası bakımdan ve sağlık hizmetlerinden yararlanma oranının düşük olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmalar kadınların eğitim seviyesi yükseldikçe doğum öncesi bakımdan yararlanma oranlarının arttığını göstermektedir. Araştırmaya katılan kadınların hiç okul deneyimleri olmadığı düşünülürse aşağıdaki ifadeler oldukça anlaşılır gözükmektedir.

K5 "Kim götürür... olmaz böyle mali şeyler olmaz!"

K15 "Yok hiç gitmiyordum, Küçük kızım Adana'da doğdu, o biz meyveye gitmiştik meyve kesmeye, Portakala o zaman ... getirdiler. Orda doğdu kız, tahta gibi bi evde doğdu. O zaman hastaneye gittik işte..."



4.2.7. Çocuk ve Aile

K29 “Son hamileliğimde çalıştığım için doktora gidemedim, buralara geldiğimizden beri doktora gidemedik.”

K20 “Yok hocam gidemiyorum. Doktor dedi düşük riski var, düzenli kontrole gidecek, ama yollarımız uzak, arabamız olmadığı için gidemiyoruz. Bir kere gitti. Çocuk şu an 4,5 aylık. O da yani doktor demiş sürekli doktora gitsin. Daha aşımı bile olmadım yani” *(gebe ve düşük riski var)

Görüşme yapılan kadınlardan 6’sı çocuklarını emziremediklerini belirtirken geri kalan çoğunluk çocuklarını uzun süreli olarak emzirdiklerini belirtmişlerdir.

K17 “Bu sene kestim, 3 yıl emzirdim.”

K23 “Tüm çocuklarımı iyi emzirdim.”

Görüşme yapılan kadınların çocuklarını aşılatma durumu incelendiğinde aşı konusunda yeterli farkındalığın olmadığı görülmüştür. Aşağıda Kadınların çocuklarını aşılatma durumları ile ilgili ifadeler yer verilmiştir.

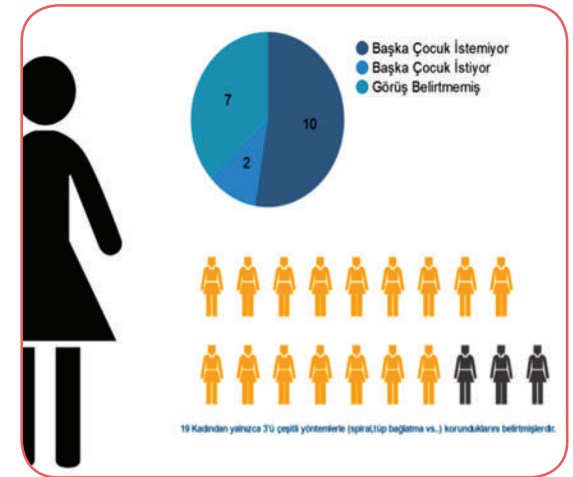
K12 “Aşı yaptırmadım hiç. Hiçbir çocuğumu aşıya götürmedim. Evde olduğu için hiç ne ben aradım ne onlar aradı.”

K8 “Çağınıyordu sağlık ocağı gidiyordum. Aşıya çağınıyorlardı biz Malatya’ya gitmiştik aradılar son aşısıydı yaptırmadım. Zaten son aşısı kalmış diğerlerini yaptırmışım”

K18 “Oldu da ilk çocuğumun ki onu yaptıramadık hepsini. O zaman kaynanam vardı yaptıramadım”

Görüşme yapılan kadınların sahip oldukları toplam 80 çocuktan 39’u evde doğmuştur. Bu doğumlar hiçbir tıbbi yardım olmaksızın gerçekleşmiştir.

K12 “...hiçbir doktora gitmedim hiç. Hepsi evde doğdu. Hepsi de hem ana oldum hem de ebe oldum. Dört tanesinin göbeğini ben kestim. Tek başıma doğurdum göbeğini jiletle kestim, iple bağladım. Bebeğin eşi varya onu da bir ipe bağladım parmağıma bağladım, gittim yattım.”



Şekil 16

Katılımcı Kadınların Çocuk Başka Çocuk İsteme Durumları

Araştırmaya katılan kadınların büyük bir çoğunluğu başka bir çocuk sahibi olmak istemediklerini belirtirken çok az bir kısmı çeşitli yöntemlerle korunduklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte çocuğa verilen değer in daha çok psikolojik ve duygusal boyutta olduğu daha az oranda ise gelecek yatırımları ve soyun devamı olarak görüldüğü belirlenmiştir. Ayrıca aileler çocuğu evliliğin de olmazsa olmazı olarak görmekteyler.

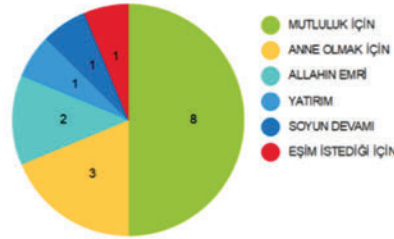
4.2.7. Çocuk ve Aile



K12 "Çocuk iyidir çocuk dünyanın lambasıdır. Lamba olmadı karanlıktasın dimi? Değil mi? Çocuk olmadı mı öylesin."

K5 "olmazsın olmaz çünkü hayat yok. İnsanın evinde bir neşe olmadıktan zaman hiç hayat yok. Çocuk neşe işte bu olmasaydı kim bilir nerde olurduk. Şimdi tek başına otur otur sıkıldığın zaman çocuk yoksa ne yapacaksın. iki oynarsın. Hem yorucu hem de iyi."

K18 "Allah korkusundan çok korkuyorum mesela, bazen istemiyorum diyorum ama sonra Allah veriyor ben nasıl istemiyorum diye"



K13 "...anne olmak heralde. İlerde bakmak da var ama yani ben öldükten sonra belki bi fatiha arkamdan okurlar. Geleceğim için nasıl sana diyim. Yaşlı da olsam ilerde belki anne der. İllaki ilerde insana yardımcı olurlar yani."

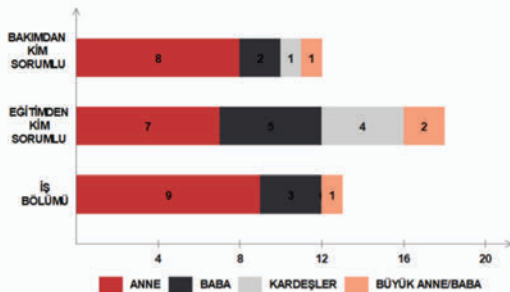
K14 "... bazen güzel bir şey de bazen de güzel bir şey olmuyor işte . Yorucu oluyor bakım istiyor işte ne bileyim. İnsan yapacaksa çok da yapmamalı bence en fazla 4 en çok 4 bence böyle bilmiyorum."

Şekil 17

Katılımcıların Çocuk Sahibi Olmanın Önemi Hakkındaki Düşünceleri



ARAŞTIRMALAR



■ Anne

Çocuklarla ilgili bakım, eğitim ve ev içi ve ev dışı sorumluluklarla ilgili en büyük sorumluluğun kadın tarafından yüklenildiği grafikte de açıkça görülmektedir. 16 numaralı katılımcı ev içi ve ev dışı sorumluluklarla ilgili şu şekilde görüş bildirmiştir.

K16 "Valla hepsi benden soruluyor he valla, parayı tutmuyorum valla parayı o yiyor ben geçimi sağlamaya çalışıyorum."

■ Baba

K31 "Çocukların eğitiminden eşim sorumlu. Çocukların okuyor diye çok gururlu en çok da kızlara gururlu."

■ Kardeşler

Katılımcıların tamamına yakını okur yazar olmadığından çocukların eğitimi ile kendilerinden ziyade eşlerinin ve büyük kardeşlerinin ilgilendiğini belirtmişlerdir.

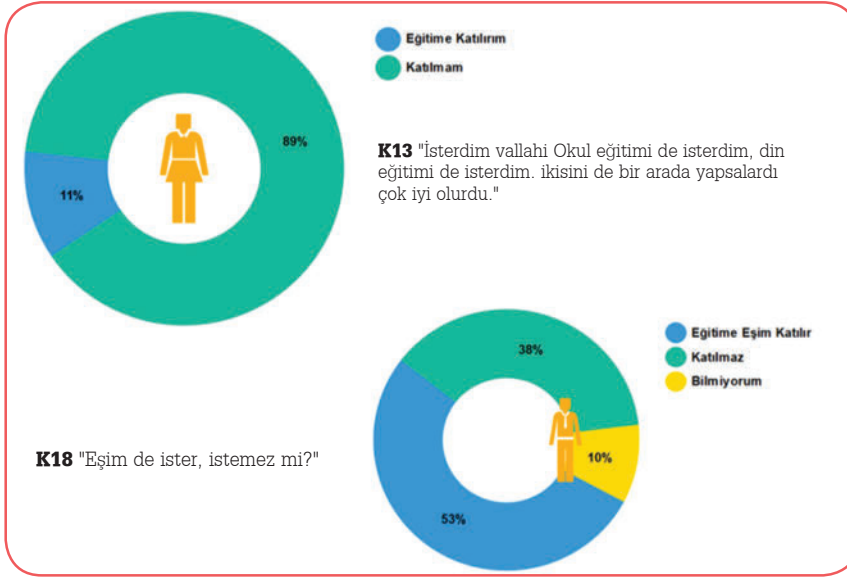
K19 "Benim okuma yazmam çok fazla olmadığı için onda biraz zorlanıyorum. Şimdi büyük kızım öğrenci o yardım ediyor."

Şekil 18

Çocukların Bakımı, Eğitimi ve Gündelik İş Bölümünde Rol ve Sorumluluklar



4.2.7. Çocuk ve Aile



Şekil 19
Ailelerin Eğitim İhtiyacı ve Talebi

Araştırmaya katılan kadınlara eşlerinin çocuklarının eğitimi hakkındaki düşünceleri sorulduğunda, çoğu zaman olumlu görüş bildirdiklerini hatta kendilerinden daha çok bu konuya önem gösterdiklerini belirtmişlerdir. Bu durumun kadınların eğitim seviyelerinin erkeklerinkinden düşük olması ile ilişkisi olabilir.

K18 "Okusunlar bak biz kendimiz okumadık sürünüyoruz. Onlar okusun istiyoruz ama artık onların şeyine kalmış."

K16 " Okusun diyor, okumayı çok seviyor, çocuğu özel dershaneye göndermek istiyor ben istemiyorum."

Ailelerin okul öncesi eğitim ile ilgili görüşleri sorulduğunda pek çoğu okul öncesi eğitimin ne olduğunu bilmekle birlikte, bazıları erken yaşta dini içerikli bir eğitimi tercih edeceklerini belirtmişlerdir.

K19 "Valla okuldan önce hani herhangi bir Kur'an Kursu olsun başka bişey olsun biz çocuklarımızı

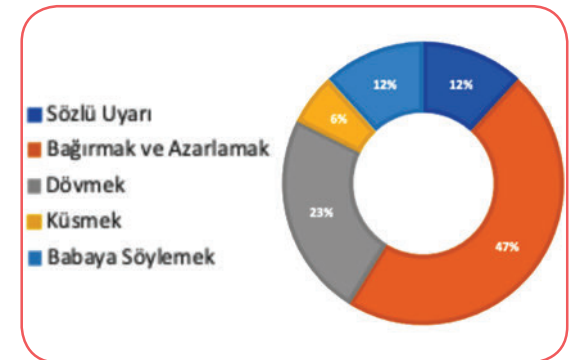
göndeririz yani. Urfa'da vardı Kur'an Kursu gibi bir yer camide medrese gibi bir yer oyuncaklar vardı. küçük 5 yaşına kadar küçük kızlara Kur'an okutuyorlardı. Ne güzel yani başları örtülü Kur'an'ı çözüyorlardı okula başlamadan."

Terbiye Algısı ve Disiplin Yöntemleri

Annelerle yapılan görüşmeler neticesinde annelerin kız çocukları erkek çocuklardan daha terbiyeli buldukları görülmüştür.

Annelerin terbiyeli olmak kavramını "anne sözü dinlemek", "dışarıya karşı uygun davranmak" ve "riskli davranışlarda bulunmamak" başlıkları altında tanımladıkları belirlenmiştir. Annelerin çocuklarından en çok beklediği davranışlar ise "itaat etmek" ve "ders çalışmak" olarak belirlenmiştir.

Annelerin disiplin yöntemleri ise şöyledir;



Grafik 17
Katılımcı Kadınların Çocuklarına Uyguladıkları Disiplin Yöntemleri

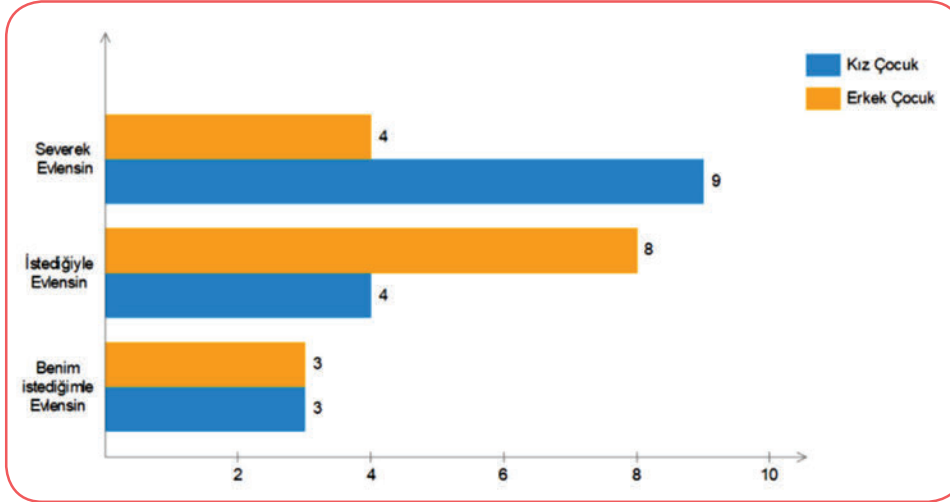


4.2.7. Çocuk ve Aile



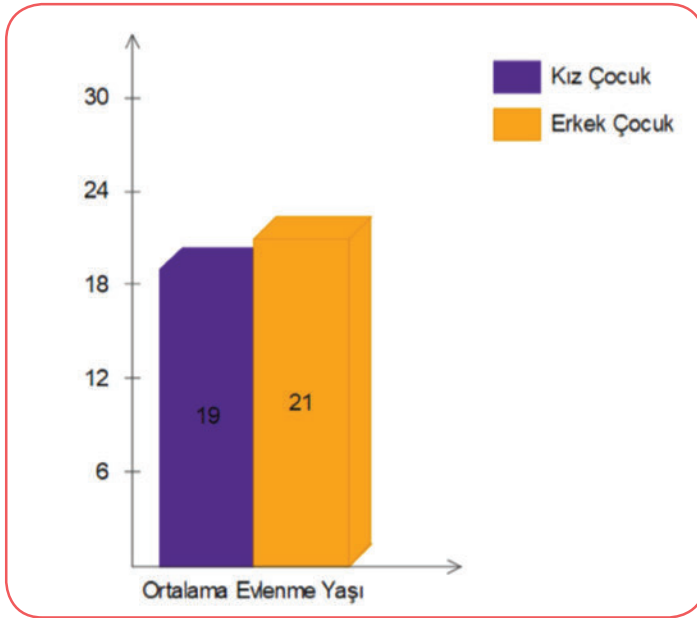
Grafik 18

*Grafik 18.
Çocuklarının
Evlilikleri
ile İlgili
Düşünceleri*



Grafik 19

*Çocuklarının Evlenme Yaşı
ile İlgili Düşünceleri*



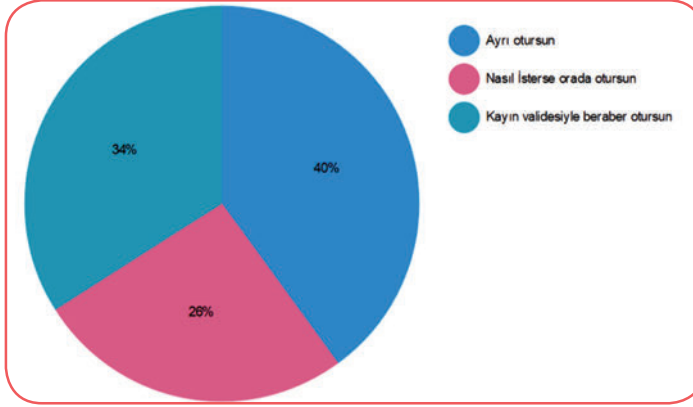
Annelerin çocuklarının hangi yaşlarda evlenmesini uygun gördükleri incelendiğinde kız çocukları ve erkek çocuklarının ortalama olarak değerleri yukarıda verilmiştir. Kız çocukları için genelde okuldan sonra evlenmesi uygun görülürken, erkek çocukları için askerden sonra evlenmesi uygun görülmektedir.



4.2.7. Çocuk ve Aile

Grafik 20

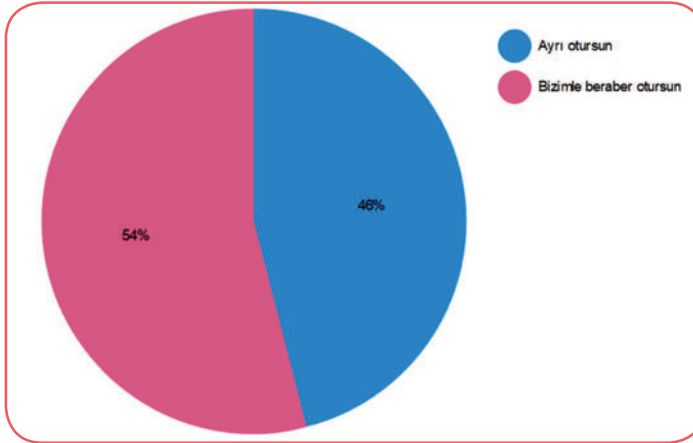
Katılımcıların
Kız Çocuklarının
Evlenince Nerede
Oturacağı ile
İlgili Düşünceleri



Annelerin kızlarının evlenince nerede oturacağı konusunda belirttikleri görüşler incelendiğinde kızının ayrı oturmasını isteyen kadın sayısı ile kayın validesi ve kayınpederi ile oturmasını isteyen kadın sayısı birbirine yakındır. Katılımcıların %26'lık bir bölümü ise kızlarının kendi isteklerine bağlı olarak ayrı ya da birlikte oturabileceklerini ifade etmektedir.

Grafik 21

Katılımcıların
Erkek Çocuklarının
Evlenince Nerede
Oturacağı ile İlgili
Düşünceleri



Annelerin oğullarının evlenince nerede oturacağı konusunda belirttikleri görüşler incelendiğinde oğlunun birlikte oturmasını isteyen kadın sayısının, kendilerinden ayrı oturmasını isteyen kadın sayısından fazla olduğu görülmüştür.

Kadınların kız çocuğuna bakış açıları ile erkek çocuklarına bakış açıları farklılaşmakta olup, kız çocuklarının evlendikleri zaman yaşayacakları yerle ilgili sorumluluğu karşı tarafa bırakırken oğulları ile ilgili konuda birlikte oturma talebini daha sık bir biçimde ifade ederek inisiyatif almaktadırlar.

Tablo 7

Katılımcıların
Gelecekte Damat
ve Gelinlerinden
Beklentileri

	Damat	Gelin
Hoş/Güzel olsun (fiziksel)	J	J
Çalışkan	JJJJ	JJJ
Evcimen	JJJ	JJJJJ
İşi olsun	JJ	
Oğluma/kızıma iyi baksın		JJ
Saygılı		JJJ
Dindar		JJ
Güler yüzlü	JJ	J
Namuslu	J	JJJ
Bize baksınlar		JJJ
Kendileri geçsin yeter	JJJJJ	

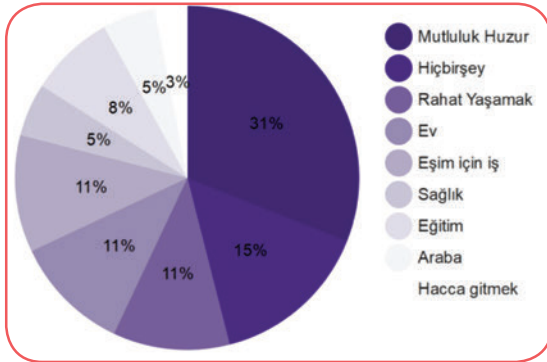
Kadınların gelin ve damatlarından beklentilerini ve nasıl bir gelin ve damat istedikleri ile ilgili düşüncelerini incelediğimizde çoğunlukla gelin ve damada atfedilen roller farklılaşmaktadır. Örneğin damattan daha çok çalışkan olmak bir işe sahip olmak, evcimen ve geçinmeyi sağlamak gibi roller ve sorumluluklar beklenirken; gelinden daha çok evcimen olmak, saygılı olmak, bakım yapmak, dindar ve namuslu olmak gibi roller ve sorumluluklar beklenmektedir.

Görüşmeye katılan kadınların birçoğu her ne kadar kendileri de toplumsal cinsiyet rollerinin etkilerini ağır biçimde deneyimlemiş olsa da kendileri de bu kalıplaşmış rol ve sorumlulukları gelecek kuşaklardan beklemektedirler.

4.2.8. Hayaller ve İhtiyaçlar

Hayaller ve İhtiyaçlar

Katılımcılar yaşamlarında mümkün olsa değiştirmek isteyecekleri alanlar sorulduğunda değişimden çok daha stabil, huzurun ve mutluluğun hakim olduğu bir yaşam hayalini belirtmişlerdir. Buna bağlı olarak önemli ölçüde katılımcının yaşamlarında bir değişim yapmak istemedikleri aksine "rahat yaşamak", "mevsimlik tarım işinden kurtulmak", "çadır yaşamından kurtulmak", "eşleri için iş" ve "sağlık" gibi temel bir takım ihtiyaçların karşılanması durumunun yeterli olacağı belirtilmiştir.



Grafik 22

Katılımcıların Yaşamlarına Değiştirmek İsteyecekleri Durum ve Olaylar

Aşağıda katılımcıların kendi ifadeleri ile yaşamlarında nelere sahip olmak istediklerine yer verilmiştir.

K5 "Rezil olmadan, kimsenin kapısında köle olmadan küçük bir evim olsun bir odam bir salonum, bir küçük bir bahçem olsun, sadece bana hiç kimseye yük olmuyum, Sadece Allhtan bunu istiyorum hiçbir şey istemiyorum."

K16 "Okusaydım keşke.."

K18 "Çocuklarım bu hayatı yaşamalarını isterdim."

K19 "Öncelikle sağlık, huzur, ondan sonra eşimin de bir işi olsun buralara gelmesek başka bir şey istemiyorum. Yani buraya gelmesek bizim için tamamdır yani. Dışarıdaki işe gelmesek o kadar yani. Fazla mal istemiyorum."

K12 "İstemem, böyle kalsın. Para da başa beladır. Sağlık olsun.."

Değişim yapmak istedikleri alanda pek çok farklı görüş olmakla birlikte çoğu yoksulluğun sonlandırılması ile ilgilidir. Aşağıda K19'un Suriyeli Mültecilerin kendi illerine gelmelerinin kendi yaşamlarında yarattığı derin etkiyi anlatan ifadesine yer verilmiştir. Bu gibi durumların toplumda ayrımcılığın ve nefretin yükselmesine neden olacağı aşağıdaki ifadelerden de anlaşılmaktadır.

K19 "Değiştirmem mümkün olsa ilkönce bu işsizliği ortadan kaldırırdım. İlk önce Şanlıurfa afederseniz Suriyeliler bizden fazla Urfalı olmuş. Yani nasıl şimdi bir yerli 100 milyona çalışıyor yevmiyeye, Suriyeliler gelmiş 50 milyona çalışıyor. E patron da zaten 1 kuruş eksikliğine bakıyor. Suriyeliyi çalıştırıyor, yerliyi çalıştırmıyor. Suriyeli de mecburdur, ne kadar verse çalışırım diyor. O yüzden dolayı Urfalı'da çok işsizlik meydana geliyor. Çoğusu da bu yüzden işe geliyor mecburen."

K23 "Eşimin ikinci bir evlilik yapmasını (kuma gelmiş) engelledim."

Mevsimlik tarım işçisi kadınlarla yapılan evlilik yaşamı ile ilgili olan bu araştırmanın sonuçlarına göre; katılımcıların büyük bir çoğunluğu resmi nikahlı biçimde evli iken, daha az sayıda imam nikahlı kadın bulunmaktadır.



4.2.8. Hayaller ve İhtiyaçlar



Katılımcıların tamamına yakını çocuk yaşta evlenmiş olup, tüm katılımcıların evlenme örüntüleri içinde başlık parası, berdel ve akraba evliliği bulunmaktadır. Katılımcıların evlenme örüntülerinin kendi annelerinin evlenme örüntüleri ile oldukça benzer olduğu belirlenmiştir. Katılımcı kadınların biri hariç hiçbirinin okul deneyimi bulunmamaktadır. Katılımcıların eşlerinin de eğitim seviyesi düşük olsa da kadınlara nazaran okul deneyimleri daha fazladır. Katılımcıların eşlerinin geçici ve sosyal güvencesi olmayan işlerde çalıştığı belirlenmiştir. Ayrıca kadınların evlilik ile ilgili düşüncelerinin hem olumlu hem de olumsuz görüşler barındırdığı ve toplumsal cinsiyet rollerinin özümsemiş olduğu görülmektedir.

Katılımcıların birçoğunun çocuk yaşta çalışmaya başladığı ve hala çalıştığı görülürken; çocukluk döneminde üretilen emeğin babalar, evlilik döneminde üretilen emeğin eşler tarafından kontrol edildiği belirlenmiştir. Görüşüme yapılan ailelerin çok çocuklu olma oranlarının yüksek olduğu görülürken, doğum öncesi bakımdan yararlanma ve çocuk sağlığı konularında farkındalığın düşük olduğu belirlenmiştir. Çocuğa verilen değerin daha çok duygusal boyutta olduğu ancak yine de çocuğu geleceğin yatırım aracı olarak gören kişilerin de olduğu görülmektedir. Çocuğun eğitimi ve bakımı dahil olmak üzere ev içi ve ev dışı sorumlulukların büyük bir oranda kadınlar tarafından yürütüldüğü belirlenmiştir. Kadınlar her ne kadar çocukların eğitiminde sorumluluklar alsalar da eşlerinin çocukların eğitime devamları ile ilgili daha fazla farkındalık sahibi oldukları görülmektedir. Kadınların çocukları ile ilgili kullandıkları disiplin yöntemleri olumsuz disiplin yöntemleri olarak belirlenmiş olup bunların başında şiddet, bağırma ve sözlü uyarı gelmektedir.

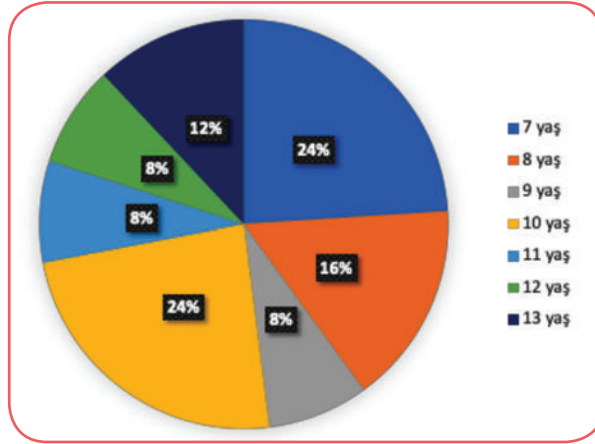


4.3. Mevsimlik Tarım Göçüne Katılan Çocukların Durumu Araştırması

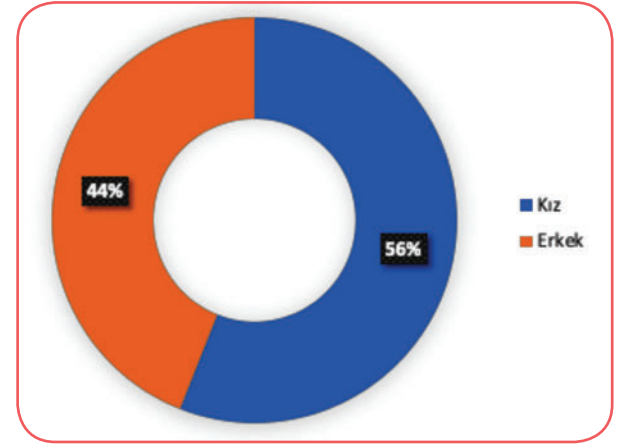


4.3.1. Araştırmaya Dahil Olan Çocuklara Ait Demografik Bilgiler

Mevsimlik tarım göçü ile İkizce ilçesine gelerek “Her Çocuk Bir Dünya” projesine dahil olan, ailesi onay veren ve kendi gönüllü olan 25 çocukla derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler mevsimlik tarım göçüne katılan çocukların mevcut durumlarının tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Aşağıda bu görüşmeye katılan çocukların demografik bilgileri grafiklerle sunulmuştur. Araştırmaya 7-13 yaş arası 25 çocuk katılmıştır. Çocukların yaş dağılımları aşağıdaki grafikte sunulmuştur.



Grafik 23
Görüşme Yapılan
Çocukların Yaş
Dağılımları



Grafik 24
Görüşme Yapılan
Çocukların Cinsiyet
Dağılımları

Araştırmaya katılan kız ve erkek çocukların cinsiyet oranları birbirine yakındır.



4.3.2. Çocukların Mevsimlik Tarım İşinde Çalışma Deneyimleri



Çocuklarla yapılan görüşmeler sonunda çocukların 8'i daha önce mevsimlik tarım işinde çalıştığını belirtirken, 17'si daha önce hiç çalışmadıklarını belirtmişlerdir. Bazı aileler çocuklarının çalışmaması konusunda farkındalık sahibi olduğu ve çocukların çalışmasını engelleyen tutumlar sergilediği aşağıdaki ifadelerden görülmektedir.



Şekil 18

Daha Önce Mevsimlik Tarımda Çalışma Deneyimi Olan ve Olmayan Çocuk Oranları

Ç1 “Geçen yıl gittim...Ben topladım annem toplama dedi sırtın ağır dedi, oturuyorum.” (8 yaş)

Ç2 “Hiç gitmiyorum tehlike olduğu için.” (10 yaş)

Ç13 Beni kabul etmedikleri için bahçeye gitmiyorum. (10 yaş)

Bazı aileler çocuklarını farklı ürünlerde de çalıştırdıkları ve çocuklarına baskın bir tavır gösterdikleri aşağıdaki çocuk ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Ç7 “2 yıldır çalışıyorum, Konya'ya şeker pancarı, ayçiçek, kabak çapasına... en zoru dalları silkelemek... Kışın ekmek fiının da sürekli çalışıyorum, her şeyi yapıyorum.”

Ç12 “Fındık topluyorum, boş çuval taşıyorum, sıkıldığımda oturuyorum... çok korktuğumuz için evde

kalmıyoruz. Çünkü kapı sağlam değil, pencerede cam yok, babam naylon ile kapattı. Tarlada oyun oynamayı sevmem çünkü iş varken oyun oynamam. Bir kere oyun oynadım. Babam kızdı. Çalış dedi. Ben de korktum. Sadece babam izin verdiği de kardeşimle oynarım.”

Bazı ailelerin çocuklarını farklı ürünlerde çalıştırmalarına karşın fındıkta çalıştırmadıkları ya da sadece yanlarından ayırmamak amacıyla bahçeye götürdükleri görülmektedir. Buradaki temel tutum farkının fındık üreticilerinin farkındalık sahibi olması ve İlzice ilçesinde kamu tarafından yürütülen faaliyetler olarak görülebilir.

Ç14 “2 senedir çalışıyorum... Çorum'da pancar, Yozgat' da pancar ve çekirdek. Fındık topluyorum, ağaç silkeliyorum, kardeşlerimle ağaçlarda oynuyorum.”

Ç15 “Şeker Pancarı ve kendi pamuk tarlamızda çalışıyorum. 1 ay sürüyor. Burada çalışmıyorum.”

Ç21 “Fındık topluyoruz ama öylesine. Ablamla geçen yıl patates topladık, babam yevmiye verdi. Zorlanıyorum, istemiyorum, annem babam çalışmasını zorluyorlar.”

Bahçeden uzak kalmak her ne kadar çocuklar için iyi bir şey olarak görülse de çadır alanı ve çevresindeki tehlikeler, tanımadıkları bir alanda tek bir yetişkine (çoğu zaman aşçı olarak çadır alanında kalan kişi) emanet edilerek ailelerinden uzakta geçirecekleri 10 saat çocuk sağlığı ve güvenliği açısından oldukça riskli olmaktadır.



4.3.3. Çocukların Gözünden Yaşam Alanları

Çocukların bahçeye gitmediklerinde çadır alanlarında hangi işleri yaptıkları ve ne gibi sorumluluklar üstlendikleri sorulduğunda bir takım görev ve sorumlulukların cinsiyetlere göre değiştiği gözlemlenmiştir. Aşağıda kız ve erkek çocuklarından yapılmasını istedikleri görev ve sorumlulukların dağılımları tablo ile sunulmuştur.

Tablo 8

Çocuklar İşe Gitmediği Zamanlar Neler Yapıyor?

Cinsiyet	KIZ (f)	ERKEK (f)
Sorumluluklar		
<i>Su taşımak</i>	11	8
<i>Odun toplamak</i>	9	7
<i>Ateş yakmak</i>	8	6
<i>Çadır temizlemek</i>	12	5
<i>Küçük kardeşe bakmak</i>	8	8
<i>Bulaşık yıkamak</i>	11	2

Tabloda görüldüğü üzere yemek yapmak ayrıca parayla çalışan bir kişinin sorumluluğunda olduğundan hem kız hem de erkek çocuklar bu konuyla ilgili bir sorumluluk almadıklarını belirtmişlerdir. Yukarıdaki tablo incelendiğinde çocuklardan beklenen rol ve sorumlulukların cinsiyete dayalı olarak farklılaştığı görülmektedir. Bu durumda toplumsal cinsiyet rollerinin baskın olduğu ve kız çocuklarının temizlik ve bulaşık yıkamak gibi görevleri daha

fazla üstlendiği ancak bununla birlikte güç gerektiren odun taşımak ve su taşımak gibi işlerde erkeklerden daha fazla rol üstlendiği görülmektedir. Küçük kardeşe bakma başlığını incelediğimizde kız ve erkek çocuklarının eşit sorumluluk üstlendiğini görmemizin temel nedeni çok kardeşlilik oranının fazla olması ve çocukların kardeşlerine bakma ve onlara göz kulak olma sorumluluğunu almak durumunda kalması olabilir.



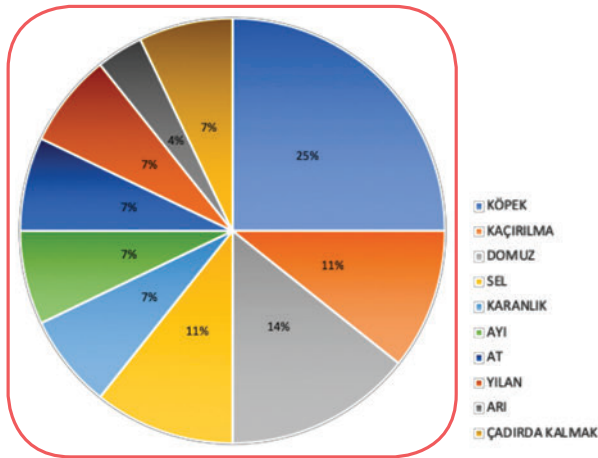
4.3.3. Çocukların Gözünden Yaşam Alanları

Çocukların şu an İkiçze ilçesinde yaşadıkları alandan memnun olup olmama durumları incelendiğinde mevcut durumundan memnun olan çocuk sayısı (f:12) her ne kadar birbirine yakın rakamlar olsa da memnun olmayan çocuk sayısından (f:10) fazladır. Bununla birlikte görüşme yapılan çocuklardan kendini güvende hissetmeyenler (f:14), kendini güvene hissedenlerden (f:11) fazladır.

Çocuklar her ne kadar kendilerini güvende hissetmeler ve yaşadıkları alandan memnun olduklarını ifade etseler de büyü bir çoğunluğu (f:15) korktukları bir şeyler olduğunu ifade etmişlerdir.

Grafik 25

Çocukların Korkuları



Ç24 "... akşamları tek korkuyorum, karanlıktan korkuyorum, ayıdan, domuzdan, köpekten korkuyorum. Kardeşim yolun üstüne ya da suyun kenarına gidiyor o zaman korkuyorum sel olurken ölmekten korktum."

Ç17 "...yılanlardan ve insanlardan korkuyorum, bize zarar verebilirler."

Ç4 "...buraları fazla bilmediğim için kaçırırlarsa diye korkuyorum."

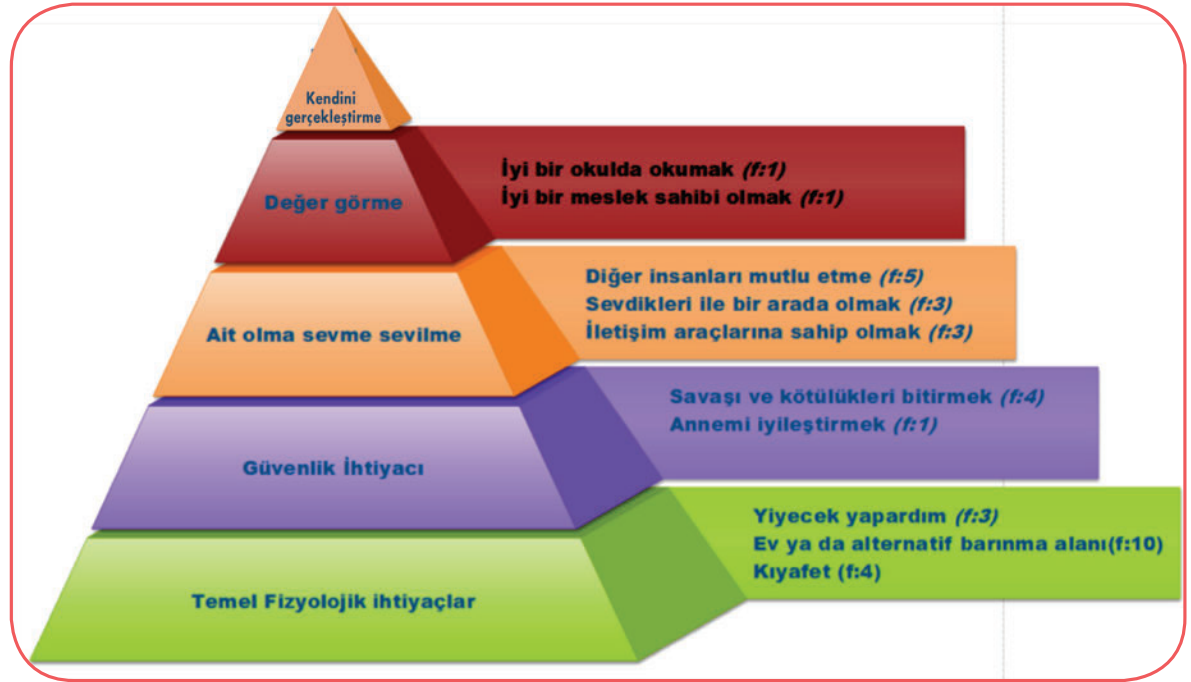
Çocukların birçok korkuları olmasına rağmen kendilerini güvende hissetmeleri ve çoğu zaman durumlarından şikâyet etmemeleri adına önemli bir koruyucu faktör olarak her durumda aile bireyleri ile aynı ortamda birlikte olmaları gösterilebilir. Çocuklara anne, babaları ile birlikte ailecek en çok yaptıkları aktiviteler sorulduğunda en çok yaptıkları şeyler; birlikte bir şeyler yeme içme (f:15), birlikte bir yerlere gitmek (f:13), televizyon izleme (f:8) gezmek olarak belirlenmiştir. Birçok işi birlikte yapan aile çalışmaya, dinlenmeye, yemek yemeye ve gezmeye de birlikte gidiyor. Bu durum çocukların normal durumlarda daha fazla etkileneceği birtakım olayları tolere etmelerine yardımcı oluyor olabilir. Öyle ki yaşanan sel afetinin bile 7 yaşındaki bir kız çocuğu tarafından hissettirdiği duygu şu şekilde ifade edilmiştir;

Ç13 "Evet güvende hissediyorum. Yağmur yağdığında ses gelmesini seviyorum... çünkü annemler yanımda, korkmam..."



4.3.4. Şimdi ve Gelecek Hayalleri

Çocuklara “Şu an elinizde bir sihirli değnek olsa ne yapmak isterdiniz?” sorusu sorulmuştur. Çocuklardan gelen cevaplar Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi çerçevesine oturtarak aşağıdaki piramitte sunulmuştur.



Yukarıda görüldüğü üzere çocukların sahip olmak ya da yapmak istediği şeyler en çok Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde temel fizyolojik ihtiyaçlar düzeyinde (f:17) yoğunlaşmış olup, bunlar eve ya da alternatif bir barınma alanına sahip olmaktan, yiyecek ve kıyafete sahip olmaya kadar geniş bir yelpazede değişmektedir.

Şekil 20

Çocukların Şimdi ve Gelecek Hayallerinin Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Bağlamında Kategorizasyonu

4.3.4. Şimdi ve Gelecek Hayalleri

Aşağıda çocukların ifadeleri ile sahip olmak istedikleri temel fizyolojik ihtiyaçlara yer verilmiştir.

Ç2 “Çadırımızı iki katlı çadır yapardım... güzel elbiseler giymek isterdim.”

Ç10 “Urfa’dan ev alırdım. Kentsel dönüşümle evimiz yıkılacak.”

Piramidin bir üst basamağı olan güvenlik ihtiyacı ise kendisini, ailesini ve toplumu güven, emniyet içinde tehlikeden uzak görme, iş, mülkiyet güvenliği, sağlık ile ilgilidir. Bu basamaktaki cevaplar ise (f:5) özellikle dünyadaki savaşları ve kötülükleri birtirmek üzerine yoğunlaşmıştır.

Ç7 “Savaşı ortadan kaldırırdım...”

Ç12 “Annem hasta onu iyileştirirdim.”

Piramidin bir üst basamağı sosyal (arkadaşlık, kabul görme, bir yere ait olma, sevgi vs.) gibi hususları kapsamaktadır. Yapılan görüşmelerde çocukların özellikle aile ile bir arada olma ve kendinden çok ailesinin bireylerini ve diğer insanları mutlu etme çabası içinde oldukları belirlenmiştir. Nitekim en temel fizyolojik ihtiyaçların (barınma gibi) karşılanmadığı durumlarda bile bir önceki bölümde bahsedildiği gibi en önemli güven noktası aile olarak görülmektedir.

Çocuk kendini ait hissettiği aile olgusu içinde ailenin ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarının önüne geçirmektedir.

Ç13 “Dünyayı güzel yapardım. Ağlayan çocukların eline sihirli değneği verirdim...”

Ç25 “Hiçbir şey.”

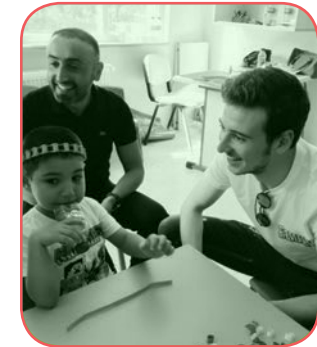
**Görüşmeye küçük kardeşi ile katıldı. Kardeşin için bir şey yapmak ister miydin diye soruldu. “Kardeşim için bir şey yapardım. Onu mutlu ederdim. Kardeşim mutlu değil. Ben de mutlu değilim. Kardeşim mutlu olursa ben de mutlu olurum.”*

Piramidin bir üst basamağı olan değer görmedir. Burada verilen cevaplar her ne kadar kendi saygınlığı ve değer kazanma isteği olarak algılsa da verilen iki yanıtta temeldeki birtakım ihtiyaçları karşılamak ve bizzat kendinin değil topluluğun (örneğin aile) iyi oluş hali için ifade edilmiştir.

Aşağıda çocukların ifadelerine yer verilmiştir.

Ç9 “...hepimizin iyi bir meslek sahibi olması”

Ç5 “... iyi bir sınıfım olsun isterdim, iyi bir okulum.”



HER
ÇOCUK
BİR
DÜNYA

 **Durak**
HAZELNUTS



5.

**SONUÇ ve
ÖNERİLER**

SONUÇ ve ÖNERİLER



Programın temel hedefi olan çocuk işçiliğinin önlenmesi hedefi 127 (misafir 60, yerelden 67) çocuğun 30 gün boyunca sabah 8 akşam 5 arasında okulda vakit geçirmeleri vesilesi ile gerçekleştirilmiştir.

“Her Çocuk Bir Dünya” projesi mevsimlik tarımda çocuk işçiliği ile mücadele programı eğitim, sağlık, beslenmenin entegre şekilde sunulduğu bir yapıya sahiptir. Çocuklar 30 gün boyunca uzman bir diyetisyen tarafından hazırlanan program doğrultusunda iki ana öğün ve iki ara öğün ile düzenli ve sağlıklı beslenmişlerdir.



Beden eğitimi öğretmeni rehberliğinde her gün bütün yaş grupları düzenli fiziksel aktivitede bulunmuştur. Program başında tüm yaş gruplarında persentil değerlerinin altında olan misafir çocuklar program sonunda ortalama persentil değerlerine ulaşmışlardır. Programın en önemli yönlerinden biri olan oyun temelli program sayesinde çocuklar Matematik, Fen Bilimleri ve Türkçe gibi temel derslere de eğlenerek katılmış ve akademik beceri kazanmıştır.



SONUÇ ve ÖNERİLER

Programın ikincil hedefi mevsimlik tarım işçisi kadınlar ve yerelden kadınlara ulaşarak çocuk işçiliği konusunda farkındalık uyandırmaktır. Mobil program ile 500 kadına (yerel ve mevsimlik tarım işçisi) ulaşılmış ve kadınsal ihtiyaçların barındıran çanta hediye edilmiştir.

Bu kapsamda mevsimlik tarım işçisi olan yaklaşık 250, yerelden 250 kadına ulaşılmıştır. Yereldeki kadınlara çocuk işçiliği farkındalık eğitimi ve meme kanseri ile ilgili kendi kendine elle meme muayenesi eğitimleri verilmiştir.

Mevsimlik tarım işçisi kadınlara ulaşarak mevcut yaşam koşulları gözlemlenmiş ve gönüllü olan 35 kadın ile derinlemesine görüşmeler yapılarak ihtiyaç analizi çıkarılmıştır.

Bütüncül bir anlayışla yürütülen bu çalışmalar neticesinde mevcut durum ortaya konurken, ulaşılan sonuçlar irdelenerek, gelecek yıllar için uygulanacak program adına birtakım öneriler getirilmiştir.



SONUÇ ve ÖNERİLER

Mevsimlik Tarım Göçü İle Ordu İli İkizce İlçesine Gelen Kişilerin Yaşam Koşullarının İyileştirilmesi

Ülkemizde mevsimlik tarım göçünün çocuk işçiliği başta olmak üzere, okul terki, sağlık sorunları, ihmal ve istismara maruz kalma gibi pek çok sorunu yanı sıra getirdiği bilinmektedir. Yapılan görüşmeler ve gözlemler sahadaki insanların çocuklarını okutmak meslek sahibi etmek ve bu yoksulluktan kurtarmak istediklerini gösterse de, çocukların geleceği için çocukları çalıştırmanın yoksulluk döngüsünü sona erdirmeyeceği bir gerçektir.



hazırda 13 yaş üzerinde çalışan bir nüfusun bulunduğu ve sürekli konar göçer vaziyette olduklarından ve farklı arazilerde çalıştıklarından tespitlerinin yapılmasının da oldukça zor olduğu düşünüldüğünde, üreticinin bilinçlendirilmesi ve cezai yaptırım ile denetimlerin artırılması önemli bir çözüm olarak görülebilir.

Ayrıca çocuk işçiliğinin önlenmesi ile ilgili faaliyetlerin tek elden yürütülmemesi ve sahada çalışan kurumların çeşitliliğinin artırılarak iş birliği ve koordinasyonun güçlendirilmesi "Her Çocuk Bir Dünya" projesinde olduğu gibi önem kazanmaktadır.

Hem çocuklarla hem de anneleri ile yapılan görüşmelerde ve ziyaretler sırasında yapılan gözlemlerde ortaya çıkan en acil sorun "Barınma Sorunu" olarak ortaya çıkmıştır.

Özellikle Karadeniz ve Ordu ili gibi bol yağış alan bir bölgede barınma ile ilgili çözülmesi gereken en temel sorunların başında çadırların sağlamca kurulabileceği alanların ve alt yapı sistemlerinin ayarlanması olarak görülmektedir.

Bazı aileler yoksulluğun getirdiği çaresizlik ile buna devam etse de son zamanlarda yapılan çalışmalar hem mevsimlik tarım işçilerini hem de yereldeki üreticilerin farkındalık düzeylerinde etki yaratmıştır. Özellikle çocuklarla yapılan görüşmelerde farklı ürünlerde çalıştıklarını ifade ederken Ordu'da yasak olduğu için çalışmadıkları ya da çalışmalarına izin verilmediğini söylemeleri yerelde yapılan çalışmaların başarılı olduğunun bir göstergesidir. Ancak hali

Bununla birlikte tuvalet, banyo, temiz suya erişim ve elektriğe erişimin yerel yönetimler ve bahçe sahipleri tarafından çözüme kavuşturulması mevsimlik tarım işçilerinin yaşam koşullarının yükselmesine katkı sunacaktır.

Ayrıca bölgemizdeki yoğun yağışların odunların ıslanmasına ve insanların temel fizyolojik ihtiyaçlarını (yemek, banyo) gidermesine engel olduğu belirlen-



SONUÇ ve ÖNERİLER



miştir. Bahçe sahibinin kendi işçisi için kuru odun temin etmesi ya da ortak kamp alanlarında alternatif çözümler üretilmesi bu sorunun çözümüne katkı sunabilir. Barınma koşullarının yetersizliği ve suya erişimin kısıtlılığı sebebiyle özellikle çocuklarda birçok sağlık sorunu ortaya çıkabilmektedir. En sık rastlanan sağlık sorunları sırasıyla; ishal, bronşit, yüksek ateş, nezle ve grip olarak belirlenmiştir.

Ayrıca yapılan sağlık taraması ile mevsimlik tarım göçüne katılan çocukların büyük bir çoğunluğuna



bronşit tanısı koyulmuş ilaçları proje tarafından temin edilmiştir. Ancak bu çocukların 30 gün sonunda İkiizce ilçesinden başka bir işe gitmek durumunda kaldıkları ve gittikleri diğer illerde böyle bir hizmetin olmadığını belirttikleri düşünüldüğünde alınan bu önlemlerin sürdürülebilir olmadığı görülmektedir. İleride yapılacak projeler için paydaşların bir araya gelmesi ve göç yolu üzerinde konaklama alanlarının standardize edilmesi, eğitim ve bakım hizmeti sunan proje paydaşlarının iş birliği içinde olması çocuk sağlığı ve refahı için sürdürülebilir bir çözüm olarak görülmektedir.

Arazi yapısının dağlık, yerleşimin dağınık olması, ailelerin yeterli maddi imkânı olmaması, yoksulluk ve diğer birçok sebep çocukların yeterli ve dengeli beslenememesine neden olmaktadır. Programa katılan misafir çocukların neredeyse tamamı kendi yaş grubunun persentil değerlerinin altında gelişim göstermektedir. 30 günlük düzenli ve dengeli beslenme ve egzersiz programının çocukların persentil değerlerinde ortalamaya yaklaştıklarını göstermektedir. Zor yaşam şartları, düzensiz ve yetersiz beslenme, ağır işlerde çalışma çocukların gelişimlerinin gecikmesine ve yanı sıra pek çok sağlık sorununa neden olabilmektedir.

Bu projenin sonuçları bizlere dezavatajlı çocukların dahil olduğu projelerde mutlaka bir uzman tarafından hazırlanmış ve kapsamlı bir beslenme programının varlığını ispat etmiştir. Bir aylık bir zaman içinde ortaya çıkan bu sonuç; ailelerin bilgilendirilmesi ve eğitimi yolu ile sürdürülebilir kılınabilir.



KAYNAKÇA

1. <http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals.html>
2. <http://www.cofub.com/haber.php?no=203>
3. Unicef, (1989). Convention on the Rights of the Child.
4. Yasalar, T. C. (2003). 4857 sayılı iş kanunu. Ankara: Resmi Gazete (25134 sayılı).
5. TÜİK, (2012). Çocuk İşgücü Anket Sonuçları. Sayı: 13659
6. Kalkınma Atölyesi, (2013). Gezici Mevsimlik Tarım İşçiliği İzleme. Mevcut Durum Haritası.
7. ILO (2015) ILO Mevsimlik Tarımda Çocuk İşçiliği Projesi Değerlendirme Toplantısına İstanbul'da Ev Sahipliği Yaptı
8. (STL) Hayata Destek Derneği (2014) Mevsimlik Tarım İşçiliği Araştırma Raporu
9. UNİCEF (2016).Mevsimlik Tarımda Çocuk İşçiliği.





Geçmişten Geleceğe Güvenle...



Geçmişten geleceğe güvenle bakabilmek adına, dünyada uzun ömürlü ve sağlıklı toplumlar oluşturunun birinci kuralı; belirli standartları olan, çevreye duyarlı, kaliteli ve güvenilir kurumsal firmaların var olmasıdır. Bu firmaların istikrarlı bir şekilde gelişmesi ve büyümesi ise tamamiyle karşılıklı "güven" ortamına bağlıdır.

Üretim aşamasında en kaliteli hammaddeleri üreticiden alıp, özenle işleyip, tüketiciye sağlıklı ve lezzetli ürünleri sunmak firmamızın her zaman önceliği olmuştur.

Bu perspektifte üretici ile her platformda birlikte olarak "Daha iyisini nasıl başarabiliriz?" sorusunun cevabını bulmak Durak Fındık ailesi olarak ana hedeflerimiz arasında yer almıştır.

MİSYONUMUZ

- Türk fındığını en iyi kalitede işleyip tüm dünyaya tanıtmak ve tattırmaktır.

VİZYONUMUZ

- Müşteri odaklı hizmet vermek,
- Hizmeti zamanında, eksiksiz ve hasarsız ulaştırmak,
- Topluma, doğal çevreye ve insanlığa yararlı olmak,
- Kalite yönetim sistemi titizlikle uygulamak ve kendi içimizde sürekli iyileştirme ve geliştirme faaliyetlerini sürdürmek,
- Daima referans olarak gösterilen ve firmalar tarafından tercih edilen bir şirket olmak,
- Bu ilkelerin sürekliliğini sağlayıp mutluluğunu müşterilerimizle işverenimizle ve çalışanlarımızla paylaşmaktır.

www.hercocukbirdunya.org
www.durakfindik.com.tr



hercocuk1dunya



hercocuk1dunya



hercocuk1dunya



durakfindik

Geçmişten Geleceğe Güvenle...



Levent Cad. Krizantem Sok. No:96 Levent / İSTANBUL • Tel: (0212) 282 82 30 (Pbx) • Fax: (0212) 270 97 76
durak@durakfindik.com.tr • www.durakfindik.com.tr